

כתב בס' "דברים יקרים" וז"ל בדורנו ה"י איש אחד שזכה לעשירות גדול לו ולדורות, זה ה"י מחמת כי מחתנו הבטיח ליתן לו חמשים טאליר והמחותן ה"י עני והוצרך ללות המעות לסלקם קודם החופה, אחר החתונה ראה החתן אשר הנושים באים וצועקים להחזיר להם והמחותן אין לו מאומה מאין לקחת ליתן להם וקפץ החתן והחזיר להמחותן כל הנדוניא למען יהי' לו לשלם, אחר זה המעשה ה"י חותנו בראדאשיץ אצל הסבא קדישא דשם זי"ע וסיפר לפניו איך שהי' לו נסים אשר חתנו החזיר המעות הנדן, למען השקיטו מנוגשי הרבים, כדרך הבי"ב המספרים לפני הרב, פתח פיו הסבא קדישא וצ"ל בבואך לביתך תשלח לי חתנך ואני רוצה לראותו אשר זה עשה דבר גדול כזה, ויהי בבואו לביתו שלח את חתנו אל הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע ומיד בבואו אמר אליו אתה זה האיש דיא האסט שוין אויס גינארגט, ואני הכרתי זה האיש והי' איש פשוט וזכה לאריכות יוש"נ עם בנים טובים, ופשירות גדול לו ולדורות עכ"ל :

פעם בא אליו איש אחד מחסידי מרן הרה"ק מלובלין וצללה"ה, ושמו ר' נטע וולאדאווער ומעת הסתלקות הרבי מלובלין זי"ע לא נסע לשום צדיק באמרו שאחר פטירת רבו הקדוש קשה לבחור לו צדיק אחר, כי ה"י שם מקורב מאד, וראה הרבה דברים ורוה"ק מה שלא ראו שאר תלמידים, פ"א איסתייע מילתא שנחלה מאו

אברהם מאי נסה הרמה גם כמה דלת אמר הרימו גם שאלו גם אריס דגלל לדי' בכל עלמא ואת"ג דהא חתמר בגין דא קודשא ב"ה אריס דגלל דאברהם בעיניהון דכלא דהא הוא דכתיב נסה את אברהם אוף הכי קב"ה בגין לארמא דגלל דלוקייא איהו דחין לון לארמא רישייהו בכל עלמא כו' עכ"ל עיי"ש: ובמדריש רבה פ' וירא והאלהים נסה את אברהם כתיב נסה ליראך גם להתנוסס מפני קושט סלה, נסיון אחר נסיון ונידולין אחר גידולין בשביל לנסותן בעולם בשביל לגדלן בעולם כנס הזה של סכנה, וכ"כ למה מפני קושט בשביל שהקשט מדה"ד בעולם, שאם יאמר לך אדם למי שהוא רוצה להעשיר מעשיר וכו' יכול את להשיבן ולומר לו יכול את לעשות כמו שעשה אברהם אבינו וכו' עיי"ש וזה מי מנסה את הנדיקים שנאמר ה' לדיק יבתי עכ"ל ובמדריש הגדומוא בהע"רתך וז"ל ה' לדיק יבתי און הקב"ה מעלה את האדם לשררה עד שבתי וזדק אותו חלה וכיון שהוא עומד בנסיונו הוא מעלה אותו לשררה וכן אתה מולא בא"ח בו וכן בילחך בו' וכן ביעקב בו' וכן ביוסף נסהו בכל אופן הנרות בו' ואח"כ ילא ונעשה מלך על שעמד בנסיונו הו' ה' לדיק יבתי בו' עיי"ש ובס' דרך חיים על אבות וז"ל כי הנסיון שהקב"ה מנסה את הנדיק הוא שיהי' נמלא לדיקו בפעל נגלה ולא שיהי' לדיק נסתר ולא ה"י ראוי אברהם לכל המעלות שנתי' אליו רק כאשר ה"י נמלא לדיקו בפעל ולפיכך נאמר אלל הנסיון והאלהים נסה את אברהם ולא כתיב וד' נסה את אברהם כי הנסיון הוא שרלה השי"ת שיהי' הידיעה בלדיקו של אברהם צמדת הדין לא צמדת הירחמים ואין הידיעה צמדת הדין רק כאשר נמלא נגלה בפעל לגמרי, ואז הידיעה בלדיקו צמדת הדין בו' לפעמים צאין יסורין ונסיון על הנדיק כאשר השי"ת רוצה להביא גזירות רעות על העולם הוא מביא על הנדיק שהוא סובל הגזירה בשביל כל העולם וכו' עיי"ש שהאריך, ובס' חסידים סי' י"ג וז"ל יסוד היראה הוא הנסיון כי עיקר היראה ניכרת צנת הנסיון וכמו שניכרת היראה בילד נשים כך ניכרת בכל מיני ילדים, והקב"ה אינו מביא הכל בנסיון אלא כשמדבר לעשות טובה לאדם בלא השטן שהוא מרת הדין לכני הקב"ה ואומר רבש"ע לא יתכן לעשות לו עד שיעמוד בנסיון, לכך לדיקים נשבעין ליתן לכובשו וכן כשהביא טובה על שאלו וזרעו נסהו וכן אברהם ואיו"ב עכ"ל.

נפלאות הסבא קדישא

לה

בנו של ד' נטע הנ"ל על ידי ורגליו וגם הדיבור ניטלה ממנו ר"ל והי' פאראלעזירט ר"ל, ושאל להרבה דופאים ונתנו לו רפואות שונות ולא הועילו כלום, וכאשר הי' הלוך ונבוך בדאגותיו באין רואה שום הטבה לבנו וכל הרפואות ללא יועיל ר"ל, וגם ראה שבדרך הטבע אין שום תרופה למחלת בנו, עלה על דעתו והזכיר א"ע מה ששמע זה זמן כביר מרבו הקדוש מלובלין דבר אחד והוא "שאצל אוהב נאמן יוכלו להושע אצלו כמו אצל צדיק" והזכיר שיש לו ידיד אחד באזערוב אשר אהבו אהבת גפשי, ושמו ד' ליבוש ר' אהרן'ס, ונסע תיכף עם בנו החולה לאזערוב וסיפר לו כל המאורע שהי' עמו אצל הרבה רופאים וכמעט שלא נמצא רופא שלא הי' אתו אצלו, וכאשר הזכיר דברי קדשו של רבינו הקדוש מלובלין שאצל אוהב נאמן יוכלו להושע כמו אצל צדיק, ע"כ נסע עם בנו אצלו, שיראה לעשות לו טובה באין שום מענה, ויען האיש ר' ליבוש הנ"ל, ויאמר לו, אני בעצמי אין ביכולתי להוציאך ממצוקתך, רק אני מראה לך מקום, שמשם תצא הישועה לך, ובטח תשיג שם מבוקשך ברוחניות ובגשמיות שתיסע עם בנך החולה אל הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער זי"ע מראדאשיץ, ואל תאחר עם הדבר הזה כי בנפשך הוא, כאשר שמע ממנו הדברים האלו, מיהר לעשות הדבר הזה כאשר צוה לו ר' ליבוש הנ"ל ושכר עגלה אחת לראדאשיץ, ונסע עם בנו לראדאשיץ, כאשר בא חוץ לעיר אזערוב כמו חצי פרסה אירע לו סבה שנפלו הסוסים ושהה שם זמן מה עד שיכלו להקים את העגלה, ונסעו הלאה כאשר הלוך ונסוע עוד כמה פרסאות אירע שוב שנשבר ה"אקס" של העגלה, ושהו שם זמן רב עד שיכלו לתקנו, כאשר נסעו הלאה אירע שוב שנהפך העגלה עליהם ונחבלו מאד, והי' להם נסים גדולים ובפרט החולה, עד שנמאס לו חיו מהנטיעה ורצה לחזור באמרו שרואה הוא שמן השמים לא יניחו אותו לנסוע עם בנו לראדאשיץ, עד שראו שם אנשים אשד גם המה נסעו אז לראדאשיץ, ופיתו אותו שאל יחזור ובטח יצר לו אם יחזור, וכי גם שכבר נסע רוב המהלך, ואם ישמע לעצתם יראה שלפום צערא יכפול אגרא וע"ל ושמע לדבריהם ונסע הלאה עד שהי' כמו פרסה סמוך לראדאשיץ אירע שנשבר גלגל אחד ושהו שם זמן מה עד שעשו גלגל חדש בהעגלה אז נסעו הלאה עד שבאו לראדאשיץ, בבוא ד' נטע הנ"ל עם בנו לראדאשיץ הלכו תיכף לבית מרן הסבא קדישא מראדאשיץ, בחשבו שיכנס תיכף אבל בראותו האנשים שהמתינו שמה כמה שבועות וחדשים כי רבים הם, נאלץ גם הוא להמתין שם, עד עת בא דברו, כאשר הי' שם כמה ימים, והי' הלוך ונבוך בדאגותיו, ובלבו חשב מי יודע כמה חדשים אכרח להיות פה נע ונד, עד שאוכל לכנס פנימה, בתוך כך יצא המשמש מחדר מרן הסבא קדישא זי"ע, וקרא בקול נטע (וולאדאווער) שיכור יכנס (כי דרכו הי' לשתות יין עד שנעשה שמח והי' משמח את כל החברייא קדישא, בבדחנותו, ורקד על שלחן הרבי מלובלין זצ"ל) כשכנס ר' נטע הנ"ל פנימה שאלו הסבא קדישא, התשתה מעט יי"ש, ואמר לו בודאי אשתה ונתן לו יי"ש, וקודם שסיפר למרן זצ"ל סיבת בואו לשם ומבוקשו, סיפר לו מרן הסבא קדישא סיבת התקרבותו של אדמו"ר הרה"ק הרבי ר' בער זצ"ל ממעזריטש אל רבינו קידש הקדשים הבעש"ט זצלה"ה, כי בתחלה לא האמין כלל ברבינו הבעש"ט, עד שאיסיטיע מילתא שע"י מעשה נתקרב אליו, שפ"א נחלה הרבי ד' בער זצ"ל על רגלו, ושאל לכמה רופאים ואמרו לו שלדעתם אין שום תרופה דק ניתוח, אבל הוא ירא לגפשו מחמת חולשתו, ועשה רפואות ביתיות ולא הועילו לו, אשת הרה"ק הרבי ר' בער זצ"ל בדאותה זאת, צעקה אליו, עז מתי תסכן בנפשך ולא תעשה מאומה חיש מהר תיסע אל רבינו הבעש"ט הקדוש שהוא פועל ישועות בקרב הארץ ובטח תמצא שם תרופה

לנפשך

נפלאות הסבא קדישא

לנפשך, עד מתי תקשה לך מבלי לחפץ ולנסות להיות אצלו פעם אחת אפשר תשיג שם מבוקשך וישמע לקולה ונסע תיכף למעזיבו אל רבינו קוה"ק הבעש"ט זי"ע, כאשר נסע כחצי פרסה מביתו נשבר גלגל אחד ושהה שם זמן רב עד שהביאו גלגל אחר לתת בהעגלה ונסעו הלאה כמה פרסאות ונשבר מקום מושבם ועברו כמה שעות עד שיכלו לתקנו אח"כ אירע שוב שנהפך העגלה וכן הי' כמה פעמים עד שבא למעזיבו ביום ועש"ק בבוקר כאשר בא אל הבעש"ט הקדוש ובא לספר הנסים אשר קרהו לו קידם רבינו הבעש"ט זצ"ל וסיפר לו כל אשר קרה לו ובאיזה מקום, אח"כ שאלו הבעש"ט להרבי ר' בער במה ארפאך, אם בתפלות או בסגולות, וענה לו הרה"ק מרן ר"ר בער זצלה"ה, להתפלל גם אני יכול, אבל לעשות סגולה אין ביכולתי, ע"כ ברצוני להושע עם סגולות, כשסיפר המעשה הזו, שאלו מרן הס"ק, ואתה מה תחסך יותר להושע עם תפלות או עם סגולות, והשיב לו ר' נטע הנ"ל, יהי' מה שיהי' ובלבד שיהי' לרפואה וצוה להכניס החולה אליו, כאשר הכניסו את החולה לחדר מרן זי"ל, פנה הרה"ק אליו וסמך ידו עליו, ומיד הרגיש, הטבה קצת, וסך את החולה עם מעט שמן, וכן צוה שיסוך אותו כמה שבועות, ונתן לו מרן הסבא קדישא צלוחית שמן לביתו, וימשח ממנו בכל יום עד שיכלה השמן מהצלוחית אז ירפא לגמדי, והצלוחית שמן הנ"ל יתנו מראשותיו של חולה תחת הכר שלו, והזהיר אותם מאד שישמרו את השמן מאד לבל יקח מי מהשמן הנ"ל, ובפרט בלילה צריך עוד שמירה יתירה, שהחלונות והלעדינס יהי' סגורים ואם ירפוק מי בלילה לאחר שתכלה רגל מן השוק, יהי' זהירים מאד לבל יפתחו הדלת או הלעדינס, אפי' אם יעשו קולות עד לב השמים אל יתפעלו בזה לפתוח, כאשר נסעו לביתם בשלום, אירע להם כמה לילות שהי' דופקים שם ברעש גדול והי' צועקים שירחמו עליהם שזה וזה בסכנה גדולה ע"כ יתנו להם מעט שמן, בי"ב נדעשו מאד מזה ונמכרו רחמם ורצו לפתוח להם אבל אביהם ר' נטע הנ"ל עם בנו גערו אליהם שבל יפתחו, והם שמרו לפקודת הסבא קדישא ולא רצו לפתוח להם, לאחר שכלה השמן מן הצלוחית נתרפא לגמדי כאחד האדם, יבעת שהי' ר' נטע הנ"ל בפעם השני' בראדאשיץ אצל רבו הקדוש וסיפר לו מהרעש ובהלות שהרעישו אצלו בכל לילה, עד שב"ב רצו לפתוח מגודל הרחמנות, אז אמר לו הסבא קדישא שבאם הי' פותחים להם אז, אזי הי' כולם בסכנה מהרוחות רעות, ומאד חשקו להשמן, והי' לו נסים מן השמים שלא פתח להם, שמעתי משי"ב ר' יחיאל יוסף באראן נ"י מראדאשיץ :

איש אחד הי' בקונצק ושמו רפאל חייט איש אמונים אשר הי' דרכו ליסע אל הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע פעם אירע שאיש הנ"ל עשה שידוך עם איש אחד מעיר קאצק, ויהי' ביום בוא עת חתונתו, והחתונה הי' בעיר קאצק, והי' דרכם של בני העיר דשם כל מי שעשה איזה שמחה הי' מביא לעקין עבור הרה"ק דשם והרה"ק בירך לכ"א ברכת מזי"ט ויהי' למחרת אחר החתונה בעת אשר המחותן הכין עצמו להביא את הלעקין אל הרה"ק דשם, ורפאל הנ"ל בראותו זאת לא ידע מה הוא ההכנה וסיפרו לו, אז אמר רפאל הנ"ל, אם אני פה לא אכיר את הרה"ק מפה, אלך גם אני ואראה, כבואו פנימה נתן לו הרה"ק שלום ושאלו מאין אתם ואמר לו מקונצק ושאלו עוד ולא יזה צדיק אתם נוסעים, אמר לו רפאל הנ"ל, להסבא קדישא מראדאשיץ אני נוסע, ושאל לו עוד הרה"ק מקאצק, ובמה אתם מהנים אותו אמר לו שעל כל רגל ורגל אני מביא לו מלבוש חדש של משי ובתיכו דינר זהב, אז אמר אליו הרה"ק מקאצק זצ"ל אשריכם וטוב חלקיכם שזכיתם לזה, וזכי' גדולה יש לכם בזה שאתם מהנה מנכסיכם לנפש קדוש וטהור כמוהו, ותשמרו ותתנהגו הלאה באופן כזה, ובירך אותו ברכת פרידה

פרידה, לאחר הז' ברכות כאשר נסע רפאל הנ"ל לביתו שלח אחריו הסבא קדישא ושאלו, מה דיבר עמו הרה"ק מקאצק, ואודות התנהגותו, וסיפר לו, כל הנ"ל, כאשר סיפר לו התנהגותו וכל אשר דיבר עמו, נשא כפיו למעלה ואמר אתן שבה להש"י שהציל אותי מלקבל לה"ר על אותו צדיק, ובפרט שאני רואה מבורר שהוא לי לאוהב נאמן (שמעתי):

בכפר גור אצל זאלישיץ הי' דר שם איש אחד ושמו ר' ליב והכפר הנ"ל הי' שייך להפריץ הדר שמה והפריץ הלז הי' שונא ישראל מאד, והי' מעיק להיהודים הדרים אצלו, פעם אירע שם בכפר הנ"ל, בבוקר כאשר קם הפריץ משנתו והלך לטייל אצל הנהר שלו, ורצה לצוד דגים משם, והנה ראה ששטים שם בר אוזים הנ' (קאטשקיס) בתוך הנהר שלו, והכיר הפריץ שהעופות אינם שלו, ונתמלא עברה וירה בקשתו עד שהמית אותם, ועוד לא נשכך חמתו בזה, ושאל ודרש עליהם של מי הם העופות שהמית אותם עד שנתודע לו, שהי' של היהודי הדר אצלו ר' ליב הנ"ל, ושלח שליח אחריו שיבא תיכף אליו, ובדעתו הרשעה הי' ליסרו על שלא שמר הבר אוזים שלו, שלא ילכו לתוך הנהר שלו, השליח הנ"ל ששלחו הפריץ הי' אוהבו וידידו של ר' ליב הנ"ל, והלך תיכף אל ר' ליב הנ"ל, וסיפר לו ששלחו הפריץ לאמר לו שיבא תיכף אליו אבל הוא יעץ לו שאל ילך אצלו בשו"א כי בדעתו להרע לו, ר' ליב הנ"ל בשמעו הדברים האלו, שם תיכף לדרך פעמיו, ונסע לראדישיץ אל מרן הסבא קדישא זי"ע זצ"ל, וסיפר לו כל הנ"ל, וצוהו הסבא קדישא להמתין שמה כמה ימים, ובאותן הימים אירע שם בראדישיץ שעשה אחד מאנשי העיר ברית מילה וכיבד למרן הסבא קדישא עם הסנדקאות, בעת שהלך מרן הסבא קדישא על הבי"מ לקח עמו ר' ליב הנ"ל וצוהו שישמש אותו שמה בכל הסעודה, וכן עשה כאשר צוה לו מרן זצ"ל, ויהי באמצע הסעודה קרא לו הסבא קדישא ואמר לו, תוכל ליסע לביתך לשלום, ויען ר' ליב ויאמר אל מרן הסבא קדישא איך אוכל ליסע, כי ירא אנכי שלא יהרגני, כי שמעתי משכיני אשר הי' פה, שמחפשינ אותי בכל יום בביתי, האנשים שהי' על הסעודה גערו אותו בקול, ויאמרו אליו, הוי שוטה, אם הרבי צוה עדיין אתה ירא? סע מהר לביתך בלי פחד, ואל תוסיף לשאל עוד שטותים כאלה, האיש ר' ליב הנ"ל נסע תיכף לביתו, כאשר בא על מפתן ביתו סיפרו לו אנשי ביתו שבכל יום ויום מחפשינ אותם, שלוחים אחדים מהפריץ, והי' רצים לקחתו בחזקה, והי' גוערים עליו איך הסתכן בעצמו לבא מהר חזרה, בלי חקירה ודרישה, אם יוכל לבא, אבל הוא אמר אליהם כי הרבי צוה לו שיסע לביתו, אזי אין לי לפחד מזה כלל, ואמר של עצמו, אם הרבי פטרני לשלוי אין לי לפחד כלום, לאחר איזה שעות, דופקים אצלו השלוחים מהפריץ בחזקה עד שהוכרח לפתוח להם, ולקחו אותו בחזקה, והוליכו אותו אל הפריץ, בבואו אל בית הפריץ, הוכרח להמתין שמה בחדר הקודם עד שהפריץ בעצמו יקרא אותו, והוא ישב שמה בחדרה גדולה וארכבותי' דא לדא נקשן והתיאש עצמו מן החיים ואמר הוידוי, כאשר עבר שעה שתיים, והפריץ פתח חדרו וקראו, בא יהודי לחדרי והלך לתוך חדרו והגיש הפריץ אצלו, והגב"י ידו להכותו, ותיכף בהגב"י ידו, אל ר' ליב הנ"ל נפל אחרנית באין אונים, ובכל כוחו החזיק עצמו, ואחו בהשלחן עד שישב על כסאו, והראה בידו אל ר' ליב שילך לביתו לשלום, הר' ליב הלך לביתו וראה, שאצבע אלקים הוא, וגזירת הצדיק נתקיים בהפריץ, לאחר איזה שעות, נשמע קול רעש ויללות שהפריץ מת במיתה חטופה ר"ל, כן יאברו כל הרשעים:

הבית החיים מראדאשיץ

שמעתי מאנשים נאמנים, שבימי הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ זי"ע, לא הי' עדיין שום בית הקברות בראדאשיץ, ואם אירע שם בר מינן ר"ל הי' מובילים אותו לעיר הסמוכה לשם, מחוץ לעיר ראדאשיץ הי' מישור אחד (פלאץ) אשר הקהלה רצו לקנותה על בית הקברות בדמים יקרים מיד הפריץ של הגליל הזה, (וידוע כי אז משלו הפריצים בגליל שלהם כמו קיסר במדינתו) ובכל יום ויום שלחו בני העיר אליו בקשות שונות וגם הרבו במחיר, שימכור להם המישור הזה כדי שלא יצטרכו לילך עם הב"מ כמה פרסאות אבל הפריץ לא רצה בשום אופן למכור להם, ויהי היום פעם נסע הפריץ על מרכבת עם ב"ב לטייל, ונסע דרך עיר ראדאשיץ כאשר נסע חוץ לעיר ירד מרכבתו למקום אשר שם בצעי המים (זימפף) ולא יכול לזוז משם הלאה, האיכרים ניגשו לעזור להוציא את מרכבתו ולא יכלו בשום אופן, ונתן הפריץ צו לכל הדריים הסמוכים שיבאו לעזור להוציא את מרכבתו מבצעי המים וכן עשו ובאו הרבה אנשים גבורים עם סוסיהם אבל לא יכלו בשום אופן להעלות מתוך העמק ההוא, עד שראו שלא דבר ריק הוא וניגש ערל אחד אל הפריץ, ואמר לפניו אדוני הפריץ הדבר הזה אין שום איש יכול לעזור לך בשום אופן, רק הרבי מראדאשיץ אשר בעיני ראיתי הרבה נסים ונפלאות ממנו אשר כמעט החי' מתים ממש, ע"כ עצתי, שחיש מהר ילכו ויודיעו להראבין מזה, הפריץ עשה כעצתו ושלח תיכף שלוחים להודיע ל"הרה"ק מראדאשיץ מזה, והשיב הרה"ק מראדאשיץ לשלוחיו שיאמרו לו בשמו אם יבטיח בחתימת ידו ממש שיתן "הפלאץ" הזה להקהלה על בית הקברות אזי יעלה תיכף עם מרכבתו לשלום מבצעי המים, ואם לאו ישקע יותר וישאר שמה עם מרכבתו לעולם, השלוחים באו אליו עם התשובה הלז, של מרן בראדאשיץ הפריץ בשמעו התשובה, ענה ואמר לאנשיו מה אין עושים בשביל פקוח נפש, ונתנו לו נייר כתוב שיתן "המישור" במתנה להעיר והתם עליו שאם יעלה מבצעי המים יתן זאת במתנה להעיר, ותיכף לאחזר החתימה עלה עם מרכבתו ונסע ישר לדרכו, וצוה להעגלון שיעמוד עם מרכבתו סמוך לבית הסבא קדישא מראדאשיץ וירד שם והלך אל הסבא קדישא ונתן לו תודה על שהצילו והעלהו ממצולה, ומאז והלאה נהפך לבו בקרבו ונעשה אוהב ישראל, וחוץ מהמישור שנתן להעיר במתנה עשה עוד הנחות להיהודים הדריים בגליל שלו, והי' מזה המעשה קידוש השם נורא מאד גם להעמים הדריים שמה והמעשה הזאת ידוע ומפורסם:

סיפור לי ש"ב ר' יחיאל באראן נ"י ששמע מהוריו ז"ל, שפעם אירע בעת שהסבא קדישא מראדאשיץ הי' מלמד בכפר נולד בן זכר לא מבני הכפר והי בקרב יום השמיני והנה נגמר בלב הבעל ברית באשר שאין לו להכין די בשר על הסעודה רק מזה העגל שנולד לו יומים קודם שחל הברית מילה וכאשר צריך להמתין עוד ששה ימים, ע"כ לא יתן התינוק למול, עד שהעגל יהי בן שמונה ימים, ואז כשיהי' לו בשר מהעגל על הסעודה יעשה הברית מילה, ויהי ביום השמיני הלך הסבא קדישא אל הכפרי ובחן לדבר עמו רכות שיתרצה לדבריו שיתן התינוק למול אבל לא אבה לשמוע לו, הסבא קדישא, בראותו שאין ביכלתו להועיל אצלו מאומה, הלך החוצה ומתהלך אחת הנה ואחת הנה ולבו דואג בקרבו ע"ז, בתוך כך העמיד סמוך לו מרכבה כבודה אשר עבר אז דרך שם עם שבעה אנשים בירדם מן המרכבה שאלו אותו האנשים מדוע פניכם רעים וסיפר להם כל הנ"ל, והשיבו לו כי ע"ז אין לו לדאג כלל כי בעזה"ש יהי' הכל על נכון והברית יהי' היום כי יש אתם מוהל וסעודה

וסעודה מוכנת, והלך אתם לבית הכפרי הנ"ל, ויבקשו ממנו הילד להכניסו בביתו שאצ"ה אבל לא רצה בשום אופן ליתן להם מטעם הנ"ל, בראותם כ"ז אסרוהו אותו היטב אל הדלת, ולקחו הילד בחזקה ומלו אותו כדת וכהלכה, ואח"כ עשו סעודה מאשר לקחו עמם, ואח"כ כשהי' הסבא קדישא בלובלין אצל רבו הק' אמר לו הרבי ז"ל היודע אתה מי היו אנשי המרכבה ה"ה שבעה רועים זי"ע :

כתב לי ש"ב החסיד המופלג בנשיק יו"ש וכו' מו"ה נתן באראהן א) נ"י מעיר גארשקאוויץ מנכדי הסבא קדישא מראדאשיץ וז"ל המכתב:

בשם ד' ובעזרתו יום ב' מקץ פ"ט פה גארשקאוויץ.

ישאו הרים שלום לכבוד ש"ב האברך המופלג שלשלת היוחסין מו"ה ראובן חיים א"כסגדר נ"י.

אחדשה"ט כמשפט, קבלתי מכתבך אף באמת אין לי עת כמ' עכ"ז חלילה להשיב פניך ריקם ומעט מה שאני זוכר אכתוב לך, שמעתי כד הוינא טליא שהרבנית פעריל ע"ה בת המגיד הקדוש מקאזיניץ זי"ע, נולד לה נכד אחר בן הרבי ממאגילניצא ושמו הי' אברהם יהושע העשיל ז"ל, בילדותו הי' כבד פה ונסעה הצדיקת פעריל עמו לראדאשיץ לזקנינו הסבא קדישא הרבי ר' בער זי"ע, מחמת ששמעה שהוא פועל ישועות, ובכואה לפתח בית קדשו הקישה על הדלת, בעריל פתח לי הדלת תומ"י וכשמוע זקנינו קולה רטט אחזו ושאל אותה מי את, בנו הרגע אפתח לך, בהשכמה הי' מוכרח אנכי ללבוש איזה מלבוש, וכשפתח הדלת אמרה המרגליות הרבנית פעריל הנ"ל, שמעתי עליך לאמור שאתה פועל ישועות לכן תיכף תושיע לנכדי, וביקש ממנה מה אני ומה חיי? ב"ה יש לך בן רבי במאגילניצא המסתופפים בצלו כמה אלפים חסידים ואני מה? והשיבה לו אני רוצה דוקא שאתה תושיע לנכדי אמר לה מה אעשה שאצלי נושעים רק אם יש להם אמונה השיבה אצלי ג"כ יש אמונה שנכדי יכול להושע אצלך, השיב לה אם כן הוא, נחמן המשמש' תן מעט יין ולעקיף, וצוה על הילד לברך ברכת יין והשיב לו הדיבור כדרך כל האדם, ואותו הילד הי' אח"כ חתן זקנינו הרבי ר' ישראל איטשע בעל של דידתי ביילא פעריל ע"ה אפשר שמעת ממנה היתה מפורסמת בראדאשיץ, ור' אברהם יהושע העשיל הנ"ל הי' רב במאגילניצא והי' לו בן זעליגיל נ"ע .

פ"א שמעתי מזקנתי הרבנית מפיעטרקוב ובעלה הראשון הי' זקני הצדיק ר' ישראל יצחק זי"ע, ובעלה השני הי' הרה"ג משעדליץ אח"כ בפיעטרקוב וזקנתי היתה אוכלת אצל שלחן הקדוש זקנינו הסבא קדישא ושמעה בפסח אצל הסדר בעת פתיחת הדלת ברוך הבא אלי' בא כן אמר זקנינו זי"ע, ומדי דברו בו בזקני הרי"א זכור אזכרנו עוד בעת שהי' בווארשא בחליו אשר חלה על רגלו בא החידושי הרי"ם זצ"ל בכל יום אצלו לבקר החולה סיפר לו זקנינו הר"ר ישראל יצחק זי"ע שבעת שהי' סוחר הי' לו תפלות הלוואי בימי רבנותו הי' יהי' לו תפלות כמו אז, וחכמז"ל אמרו רגלוהי דבר נש אינון ערבין ביי' באתר דמתבעי תמן מובילין יתי' ופירש באתר דמתבעי היינו במקום שיכולין להתפלל עבורו (אוסבעטין עהם) לכן יבקש ויתפלל עבורו, והדאקטר הבעל תשובה באמת ר' חיים דוד ז"ל מפיעטרקוב אמר על זקני שמעודו לא ראה בעל יסורים גדול כמו זקני הר"ר ישראל איטשע ולא שאג ולא רמו שום דבר רק קיבל באהבה, ועובדא ידענא שבעת פטירת הסבא קדישא זקנינו בעוה"ר הי' עש"ק

אשם מניכחו של הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע הי' שמו, בארלחן .

לעתותי ערב והכל הי' טרודים באבלם ר"ל וזקיני הרבי ר' ישראל איטשע ז"ע לא התאבל כלל רק סייע להאופים שיוציאו החלות מתנור כדי שלא יבוא ח"ו לחילול שבת ובכל יום השבת הזה הנהיג "הטיש" כמו סדר הרבי ורק במושק אמר להסבא קדישא אביו דברים הללו אבי הקדוש תקיים מה שהבטחת לי, ותמיד הי' נראה על פניו פנים שוחקות כמש"נ חכמת אדם תאיר פניו :

מנהג הי' תמיד בשושן פורים לאכול סעודה אצל זקיני הרבי ר' ישראל איטשע ע"ה אף בחיי אביו הרבי ר' בער זצ"ל פעם אחת היא השנה האחרונה להסבא קדישא פגע החסיד ר' יצחק יעקב מסטאשוב לזקיני הרבי"א הנ"ל ואמר לו שושן פורים טוב מה נשמע מסעודתנו השיב לו זקיני הרבי"א הרף ממני כן השיב לו בשפה רפה ונשתומם החסיד הנ"ל מה זה ? איזה חדשות נולד היום והפציר בו עד בוש והשיב לו בזה הלשון, אבי קרא אותי היום בבוקר ואמר לי הכי' של הפסוק "רצון יראיו יעשה" היינו הרצון של יראיו שיעשה הקבי"ה מה שרוצה וחסל ובאותו שנה ח"י סיון עלה למרום ז"ע.

עוד מהנ"ל, בטח אתה יודע מה שמפורסם בעולם על החתונה הגדולה באוסטילא והי' שם צדיקים וגדולי ארץ ע"ב וואסע יוביצעס והאוהב ישראל הקדוש מאפטא הי' המחותן והיושב ראש, פנה מהשלחן לאחור מקום שהי' זקיני עומד אחורי הכסא ואמר "בעריל לעב" אתה רואה את הגדולה והכבוד אשר שורר על זה השלחן אני ירא מאד אם אני אינו מן הכת שכתוב בהם ומשלם לשונאיו אל פניו וכו' ח"ו, והשיב לו זקינינו הסבא קדישא כפי מה שצייר לנו הרבי תמיד, מרת טובו של הרבש"ע לא יעשה כזאת לרבינו, ושמח האוהב ישראל בדבריו, ורפח"ח ושימד"נ

ומה שאני זוכר אכתוב עוד ואי"ה כשיהי' לי מנוחה ושלוה ובריאות אאריך עוד יותר

אני זוכר בגירסא דינקותא שעל החתונה הנ"ל הוא הי' הבדחן בלשון פוליש, ואמר פנינים יקרים וכשהפסיק אמר לו הרבי ר' מאירל ז"ע מאפטא אתה אינו מבין איזה דברים יקרים אתה אמרת בבדיחותא, והשיב לו זקיני אתם עוסקים ברזי דאורייתא ולי אתם עושים בדחן השיב הרבי ר' מאירל אני נותן לך תקיעת כף שיסתופפו בצלך אלפים חסידים וכשהגיע זמן התנהגות של זקיניו התרעם עליו הרבי ר' מאירל ז"ע ושלה לו יזכור נא אדמו"ר את התקיעת כף שנתן לי כך שמעתי מאבי הרב"ש ז"ל בימי ילדותי :

עוד עובדא ידענא שאצל הרבי ר' ישעי' ז"ע מפרשעדברו הי' שני בניו מתו מחמת מילה ר"ל, וכשנולד הרבי ר' עמנואל כיבד זקיניו מראדאשיץ עם סנדקאוח ובעת הסעודה התחיל להטיף הדם ממעלה והלך זקיניו מן הסעודה אל התנור ואמר בזה"ל רבש"ע אם אתה רוצה לפרסם אותי אל תבייש אותי בפעם ראשונה ומיד נח הדם ואח"כ נסע הרבי ר' עמנואל ז"ע לזקיניו לראדאשיץ תמיד

עוד שמעתי אשר פ"א שאל התפארת שלמה לזקיניו זצ"ל שהי' מפורסם לאיש מופת נורא מאד למה לכם לעשות מופתים בארץ הלא יותר טוב לפניו שישתדל לטהר נשמת ישראל, וזקיניו זצ"ל מראדאשיץ השיב לו כי הוא נשלח לעוה"ז לפרסם אלקותו ית"ש בעולם :

עוד שמעתי מאבי ז"ל שפ"א הי' "הגיטער יוד" מעיר חדש אצל זקיניו ואכלו סעודה ביחד וכשרצה זקיניו לכבד אותו במשקה ביקש בכל הכיסים ולא מצא ונתן "הגיטער יוד" איזה גדולים על משקה ואח"כ כשנסע הגיטער יוד לביתו אמר לו

זקיניו

זקנינו, שיתן לו מאה וחמשים זהובים עבור חסיד אחד שיש לו בעיר חדש, ושאל אותו "הגיטער יוד" מקודם ביקש הרבי מעות ולא מצא? השיב לו זקנינו על צרכי ביחי יש לי מעות מיוחדת ועל שאר צרכים גיב מעות אחרים ודיל.

ומאפס הפנאי אקצר ואוי"ש ש"ב נתן רוד המצפה לרחמי שמים.

ובטח ישלח לי ש"ב ספר אם יגמר איה"ש.

שמועתי מר' יחיאל יוסף באראן נ"י, פ"א אירע לאיש אחד ממגדו ברראשין שאשתו היתה מקשה לילד ר"ל, וסבלה ימים אחדים חבלי לידה ולא יכלה ללדת בשו"א עד שנחלשה מאד, בעלה הנ"ל, הגם שלא החזיק מקודם מהסבא קדישא זי"ע, והי' שוחק עוד מהתנהגותו בקודש ומכל דרכי החסידות, אבל בפעם הזאת בעת שאשתו נהיית מסוכנת וראה בצערה כי הגדיל ואנשי העיר צעקו אליו בצעקה גדולה עד מתי יקשה ערפו לבלתי הכנע לבנו ולא יחוס על ביתו זו אשתו לילך ולשפוך נפשו לפני הרה"ק הדר בעיר הזה ובפרט שמכל העולם יבאו הנה להושע אז נאלץ גם הוא לכוף כאגמון ראשו והלך בע"כ באין ברירה אצל מרן הסבא קדישא זי"ע, והזכיר אותה לפניו, ובבואו לפני מרן הסבא קדישא שאל אותו מה מעשיך פה? והשיב בשפה רפה אשתי משטה עצמה קצת (בלי"א זי מאכט זיך אביסעלי צינאר) ויען אליו הסבא קדישא ושאלו מה אתה אומר שאשתך משטה עצמה קצת? היא צי"ט חלקים בעוה"ב ואתה אומר שמשטה את עצמה אבל אני מראה לך שאינה משטה א"ע בזה, כאשר יצא הדברים האלו מפי מרן הסבא קדישא זי"ע באותו הרגע נפסקה החבלי לידה מאשתו ותלד בן ונתהפכה החבלי לידה עליו, והתחיל להתאנח כאשר העומדת על סדקה עד שנחלש מאד, ולא הי' בו כח עוד לעמוד על רגליו, והשכיבוהו על הספה אשר עמדה בבית הסבא קדישא והי' מכסין אותו בכרים וכסתות, והאנחות והיללות עלו עד לב השמים, וחזן מהיסורים שהי' לו עד אין לשער ר"ל, הי' לו חרפות משונות עד אין חקר, שכל הלצים מהעיר נתקבצו שמה סביב החלון, וקראו בשמו והכריזו עליו דברי ליצנות שונות, וכלימה כסתה פניו, כי קולו הי' כקול אשה מקשה לילד ר"ל וכן הי' כמה ימים, ביום השלישי לעת ערב גדלה עליו היסורים עד שהי' נוגע לסכנות נפשות ר"ל, והתודה אז על כל חטאיו, וביקש ממרן הסבא קדישא שיחמול עליו ויבקש רחמים מן השמים, שיסורו ממנו היסורים הקשים ומשונים האלו, וגם החרפות ובזיונות כי דב שבענו בוז ואין בי כח הסבל עוד, ואמר שהוא מקבל על עצמו מהיום והלאה כשיתרפא ויהזור לאיתנו לשמור את פיו ולשוננו מלדבר סרה על שום צדיק ועל שום איש מישראל, ומקבל על עצמו כל מיני תשובה שמרן הסבא קדישא יתן לנפשו יקיים באהבה ואמר עוד בקול רם, הנני מודה בפני קהל ועדה שכ"ז בא עלי מפני שדברתי סרה על צדיקים אמתיים, ומעתה אני מאמין שיש כח בהצדיק להפך עולמות ולבנות עולמות ולהפך הטבע וכל מה שהצדיק גוזר הקב"ה מקיים ויען הסבא קדישא ויאמר אליו עתה הנך תאמין באמת, וענה האיש הנ"ל ואמר מאשר ראתה עיני הנני מאמין עתה על כל השתנות הטבע, כי כמו שלא האמנתי בתחלה שיקרה לי כאלה, כן אני מאמין מעתה על כל דבר היפך הטבע שהוא מילתא זוטרתא אצל הצדיק, אז הניח הסבא קדישא זי"ע את ידו עליו ותיכף הפסיק להתאנח והרגיש תיכף שהוקל חליו מעליו ולאחר כמה שעות הבריא כאחד האדם ויקם ממשכבו וילך לביתו לברך להם ברכת מו"ט, ומאז נתהפך המתנגד הנ"ל לברי' חדשה והי' איש אמונים וי"ש ומוקיר רבנן :

מה ששלח לי ידו החסיד המופלג בנש'ק מו"ה ישעי' לערמאן ג"י מאחיו אדמו"ר רש"ב שליט"א מקראשניעוויץ מעשיות והיפורים גדולות וקדושות ונוראים מכ"ק רבינו הרב הגאון"ק ציס"ע אור טמיר ונעלם איש אלקים נורא מנורה הטהורה כקש"ת מרן ר' ישכר בער וצוקלה"ה מראדאשיץ, שהי' מפורסם בשם כל הרבי ר' בער זי"ע: (א) **פ"א** הלכו ב' חסידים להסתופף בצל קדשו של ב"ק מרן וצלה"ה מראדאשיץ כנהוג בימים הקודמים שלא הי' עיר אז מסלת הברזל (באהן) וראו שלא יבואו לחצרת קדשו בלילה זו כי החושך כסה פני הרקיע והלכו ללון אצל איש א' מכפר הסמוך לראדאשיץ ולא הי' שם דרהוף עם מים לנט"י שחרית והלך אחד לבית המזיגה וקנה לעצמו צלוחית שכר ונטל בו ידיו, והשני אמר שהוא פטור כי אונס רחמנא פטרי' יאח"כ כאשר באו בחצרת קודש של כ"ק מרן וצלה"ה מראדאשיץ לקבל ברכת השלום, לאיש שרחץ תיכף נתן כ"ק מרן שלום, ולהשני אמר צא טמא מדוע לא עשית גם אתה כמוהו שקנה שכר ורחץ, ונבהלו ונשתוממו מאד מכה הרגשתו של מרן וצלה"ה זי"ע

(ב) **פ"א** קרה שאיש אחד אשר הי' דר בכפר הסמוכה לעיר ראדאשיץ הלך בבוקר השכם קודם זריחת השמש לכ"ק מרן וצלה"ה כדי להתפלל שם ביחד כנהוג וזה הי' בהושענה רבה והושענה הי' צרורה אחורי המלבוש סמוך להחזה והצואר וכאשר הלך בדרך נתראה אליו פתאום איש א' ירוכב ובירדו רצועה של עור (קאנטשיק) וצוה להאיש שיעמוד, יהוא מאד ועמר לפניו ושאל אותו הרוכב מי אתה, וענה שהוא מכפר הלז והולך לראדאשיץ ושוב שנית שאל אותו מה יש לך בידך, ואמר לא כלום, מה יש לך אחורי מלבושך והשיב הושענה וצעק הרוכב בקול כעס, אמור (מיעטלא) שקורין (בעזים) ולא רצה בשו"א והכה אותו מכת רצח עדי' ואח"כ שאלו לאן אתה הולך, וענה האיש "להרבי" אזי לקח הרצועה של עור והתחיל לצעוק בקול רם אמור "להבערקא" ולא רצה בשו"א ושוב צעק עליו בקול רם ובכעס אמור "להבערקא" ולא רצה בשו"א רק אחז כדרכו "להרבי" ושוב הכהו מכת אכזריות ר"ל, והוא באחד "להרבי" והלך לדרכו וכאשר בא לביהמ"ד של מרן מראדאשיץ זי"ע, וכאשר רצה ליקח ברכת השלום כנהוג אמר הרבי וצ"ל להאיש הנ"ל תדע שהי' לך גז"ד ר"ל והרוכב הי' השטן ל"ע, והוא רצה באחת להשטין עליך או שתהי' מן המבזין את המצות או לקרוא הרבי השמו, וכאשר לא שמעת לקולו ולא רצית להודות לו ע"ז וקבלת באהבה את ההכאות תהי' לך עתה הו"ר טובה וחצא נקי בדיןך עכ"ל"ק ודפח"ח

(ג) **פ"א** קרה שהלכו איזה צדיקי הדור לקבל פני רבם החוזה הקדוש מלובלין וצלה"ה ובדרך נזדמנו יחד הני רועים נאמנים וידידים הקדושים אא"ז הגאון"ק ציס"ע סבא קדישא מו"ר אבותם יוזפא וצלה"ה מעיר קאנסקא וואלא הסמוכה "לפילאב" (שהי' עובד ד' החיות בהתלהבות גדול אשר קשה לפרש וישב בתענית משבת לשבת ל"ה שנים שהי' מפורסם בשם (קאנסקאווליער שרף) בעמ"ס "תורת אברהם" בנגלה ונסתר על הזוה"ק כידוע לכל) וכ"ק מרן הגאון"ק ציס"ע סבא קדישא אור ישראל מוה"ר יש"ב וצלה"ה מראדאשיץ, וכ"ק מרן הגה"ק סבא קדישא ציס"ע אור עולם מוהרי"ח וצלה"ה מקאמיר לעיר לובלין להסתופף בצל רבם ש"ב כ"ק הגה"ק רשכבה"ג איש אלקים נורא מרן החוזה וצלה"ה זי"ע ועכ"י"א, ועוד טרם בואם לבית נאות קדשו אמר לנאמן ביתו ורה"ח הצדיק וכו' ר' מררכי ראקיווער ע"ה שילך להכין סעודה גדולה עבורם כי מן ז' שמים נתגלה אליו שיבואו שלשה חשובים אשר הבית דין של מעלה יעיד עליהם שקדושים המה וכן הוה, כאשר באו לביתו כיבדם בסעודה גדולה ורבה ודיבר עמם הרבה ד"ת ושיחות קדושות ומי יוכל להתדמות אליהם

אליהם וע"ז אמר כ"ק שיב א"א גורא החוזה וצלה"ה זי"ע כתיב והנה שלשה אנשים נצבים ולדעתי אתם המה, וד"ל עכל"ק ורפח"ה :

ד) פ"א בא איש אחד בקובלא רבה להתנצל לפני כ"ק מרן וצלה"ה שיש לו מחלוקת גדולת עם זוגתו, וענה כ"ק מרן וצ"ל שרואה על מצחו שיש לו עבירות קשות ר"ל, ואמר רמו ע"ז 'מ'צ"ח ר"ת משה צבי חיים כן ה' שמו והודה ע"ז ונתן לו תשובה וראה בחוש עין שאיש קדוש הנהו :

ה) פ"א בא כפרי אחד והתנצל לפני כ"ק מרן וצ"ל שיש לו משפט קשה בערכאות שלהם וצוה ליתן י"ט פרוטות לצדקה ויצליח ולפי ריהטא ה' הרבר לפליאה וענה כתיב "גוי" אובד וכך ה' השצליח במשפטו והגוי אבד מן העולם עכל"ק.

ע"כ מה ששלח לי הרה"צ רש"ב לערמאן שליט"א מקראשנעוויץ :

שמעתי מהחסיד ר' יחיאל באראן ז"ל, דרכו בקודש של מרן הרבי מלובלין וצ"ל, לחלק לתלמידיו המקורבים (בנסעם ממנו בפורים), קמח של שמירה, פ"א ה' הסבא קדישא בלובלין בימי הפורים בעוד שהי' צעיר לימים, והי' בנסעו לביתו, נתן לו הרה"ק מלובלין זי"ע, קמח שמירה, ולקחו בשמחה כבואו לביתו הטמין את הקמח על מקום משומר מאד כדרכו, והגם שאירע לו פעמים שהי' בדחקות גדול שלא הי' בביתו ככר לחם ר"ל, מכל מקום מזה לא רצה ליגע מחמת שהי' חביב עליו "שמירה" של רבו הק' מלובלין מכל הון דעלמא, פ"א באו אליו אורחים נכבדים הי' היהודי הק' מפרשיסחא וצ"ל, והרה"ק ר' דוד מלע"רב וצ"ל, והרה"ק ר' מאיר מאפמא וצ"ל ולא הי' בביתו ככר לחם ר"ל, ומובן שלא הי' אצלו במה לקנות לכבוד האורחים החשובים הללו, ואין לשער הצער וחלישת דעת שהי' להסבא קדישא מזה, שלא ידע לשית עצה בנפשו, וכאשר עמד וחשב מה לעשות ומהיכן לקחת לכבוד האורחים הזכיר א"ע שיש לו במקום מוצנע השמירה של רבו הק' מלובלין זי"ע, והלך תיכף והתיר את השק של השמירה ולקח הקמח ונתן לאשתו הרבנית וצוה לה לעשות "קלוסקעלין" להכין עבורם "וויפטשערא" וכן עשתה כאשר צוה לה בעלה הק' ואכלו ושתו אצלו, ומאד שמח על שזכה להנות אותם, ולקיים מצות הכנסת אורחים א) ויהי בחג השבועות כאשר הי' הסבא קדישא אצל רבו הק' מלובלין זי"ע, אמר אליו הרה"ק מלובלין "בעריל" השמירה שלך האיר לי יותר מכל השמירות, ספר נא לי, מה עשית עם השמירה שלך ויבוש מתחלה לספר לו, עד שהפציר בו רבו הק', וסיפר לו כל הנ"ל, ואמר הרה"ק מלובלין, לתלמידיו הקדושים, זה הוא שאמרת

א) במחז"ל צטנח קכ"ז גדול'ה הכנסת אורחים יותר מהשכמה צית המדרש ויותר מקבלה פני השכינה, ובס' של"ה הק' וז"ל, אע"פ שאינה מלוא פרטיה מחרי"ג מלוא מ"מ היא בכלל מ"ע והלכת בדרכיו כו' וגרסה צעיני פשוט שמכ"ש מלוא הכנסת אורחים שהיא בכלל מ"ע דוהלכת בדרכיו נוסף על שהיא מעלה גדולה ממעלת המדות וזה לך הלוא שהאריכה המורה צסיפור הכנסת אורחים דא"ח ורמזה לנו מענין שכרה שכל מה שטעה בעלמו לאורחים עשה הקב"ה בעלמו ובכבודו לכבוו ומה שטעה ע"י שליח יקח נא וגו' עשה הקב"ה ע"י שליח ולא תימא שהיא מדה אלא המוקיים אותה מוקיים מ"ע דוהלכת בדרכיו ויש לו שכר כמלווה ועושה ככל מלווה מן פרי"ג מלוא וזה כי הקב"ה מכניס אורחים בכל זמן ועידן כו' כ"א לא הי' מכניס אורחים כרגע כמימרא ה' העולם אכזר ר"ל כי כל העולם אורחים הם לגבי הש"ס כאורח נטה ללון כי גרים אכחנו וכו' עכל"ק.

נפלאות הסבא קדישא

אליו שהשמירה שלו האיר לי יותר מכל השמירות כי גדולה הכנסת אורחים אפי' באנשים מגושמים ומכשי"כ בקדושי עליונים כמותם, זי"ע ועכ"י :

מה ששלח לי שי"ב הרה"ג הגדול חוי"ב סועו"ה חוי"ג יוש"ה החסיד המפורסם פיה ערוגת הבושם שלשלת היוחסין כשית מו"ה ר' משה ליפשיץ שליטיא אבד"ק ברינ"ץ והגליל מה שמע מזקינו הרב הגאוה"ק בנש"ק כו' מוה"ר טוביה ליפשיץ זצ"ל אבד"ק בריגל שהי' חתן הרה"ק המפורסם כו' מרן ר' ישראל יצחק זצ"ל מראדאשיץ בן הסבא קדישא זי"ע מראדאשיץ :

רב שלום וברכה לשי"ב הרב החסיד המופלא ומופלג בתו"ר כ"ש מו"ה ר' ראובן חיים אלכסנדר נ"י.

לדבר הלזה יסלח לי על שאחרתי תשובתי עד כה מפאת טרדותי המרובים במילי דמתא קודם החג כו' (מחמת שאין מענין ספרנו הנני מקצר) וז"ל :

שמעתי מפה קודש זקני הרה"צ זצ"ל האבד"ק בריגל אשר כבר כתבתי לו שהוא אכל שני שנים משלחן גבוה של זקינו זצ"ל וראה בעצמו

דברים נפלאים וכן אמר לנו זקני הנ"ל מה אומר לכם ראיתי בעצמי כל שבחי בעש"ט וגם שבחי ר"ח וויטאל כי באותן השנים שהי' זקני הנ"ל אצלו גרש לערך ט"ו רוחות רעות ודיבוקים אשר מרוח אחד שמע זקני זצ"ל בעצמו שאמר שהוא מאותן האנשים שצערו לירמ"י הנביא באמבטי' ושמע קול במדבריות שעתיד לבא לעולם נשמה גדולה וקדושה ושמו יהי' ר' בער מראדאשיץ והוא יתקן אותו. ופי"א שמע ממנו שאמר לרוח אחד שהוא נותן לו מקום ד' אמות אצל הגיהנם, ופי"א שמע זקני הנ"ל מרוח אחד שביקש מהאי סבא קדישא שהוא בעצמו ילמד בעבורו פרק משניות ולא רצה כי אמר שאין לו פנאי ולאחר כמה הפצרות הבטיח לו שילמד בעבורו משנת העולה, בקיצור זקני זצ"ל אמר לנו שאם הי' באים כל המינים והאפיקורסים לראדאשיץ והי' רואים האותות והמופתים בודאי הי' מהדרין בתשובה :

(עוד מהנ"ל) **בעת** שבא זקני לראדאשיץ עם אביו הרה"צ ר' זלמיש זצ"ל (שהי' בן הגה"ק בעל שו"ת ארי' דבי עלאי) על החתונה של זקני

הנ"ל אזי התפאר עצמו א) האי סבא קדישא למחותנו הנ"ל ואמר לו בזה"ל ביא מיר ווערט מען גיהאלפין אין אפילו מען רירט נאהר אהן מיין קלאמקע קען מען גיהאלפין ווערין, ואחי"כ אמר עוד יותר אפילו מי שנוסע אצלי יוכל להושע על הדרך ואחי"כ אמר עוד יותר אפילו מי שיש לו מחשבה ליסע אצלי יוכל להושע בביחו :

(עוד) **בעת** החופה של זקני הנ"ל בכה האי סבא קדישא ואמר מי יוכל לתאר זאת שאני אהי' מחותנו של הרה"ק מראפשיץ זצ"ל (כי מחותנו הנ"ל הי' מחותנו של הרה"ק מראפשיץ) :

סיפר לנו זקני הנ"ל ששמע ממנו שאמר שבימי נעורי' יצק מים ושימש את הרה"ק רבי ר' משה לי"ב מסאסוב זצ"ל ונסע עמו אודת פדיון שבויים והרה"ק

ובס' מעמי המנהגים נסס ס' תורת האשם דכ"מ שהוכר כבוד אורחים היינו שהם ראויים לכבוד כגון בעלי תורה או בעלי סס טוב ומעש"ט או עני צן עוזים או עשירים שראויים לכבודם שאינם עושים רע לא הגרועים שזממורה יפולו או הקבלנים שעוזרים ושכים ששכיל טרף ומוזן אותם בכלל נדקה ואינם בכלל כבוד אורחים.

(א) כבר דברנו מענין התפארות הלדיק לעיל.

רבי ר' משה ליב הבטיח לו חצי העולם הבא מהמצוה הנ"ל ופי"א נסעו על הספינה בהווייכסעל והיו בסכנה גדולה והאי סבא קדישא התחיל לומר וידוי ואזי התחיל הקדוש והנורא לומר בזה"ל אנחנו הולכים אל אבינו מיר וועלין מיר גייען צום טאטין והכה כף אל כף וזימר בקול גדול וניצולו שניהם ואח"כ נסעו לווארשא להגובערנאטאר וכאשר באו אל הבית אשר דר בו הגובערנאטאר ואנשי חיל ושומרים הי' מסבבים את הבית אזי שאל הק' הר"ר משה ליב את זקיננו הק' בזה הלשון מה אומר להם והשיב לו שיאמר בלשוניהם (פושציי) וצעק הרה"ק בקול גדול פושציי וברחו כל השומרים ופחד גדול נפל עליהם והקדושים הנ"ל הלכו יחרו חדר לפנים מחדר עד שבאו לחדר הגובערנאטאר וכתב להם כל מה שביקשו ממנו והוציאו כל השבויים חפשי.

(עוד מהנ"ל) **סיפר** זקיני הנ"ל, שער שנעשה מפורסם הי' עני מדוכא ממש כידוע לא הי' לו על לחם צר ומים ר"ל, ופי"א לנו אצלו שלשה גדולים וקדושים היהודי הק' מפרשיסבא והרה"ק ר"ד דוד מלעלוב (והשלישי נפל מזכרוננו) ולא הי' לו מה להכין על סעודת הערב וצוה להרבנית שלו שתקח את החטים השמורים לצורך הפסח לעשות מהם מאכל לסעודת הערב, וגם לא הי' לו בר להדליק עבורם ולקח את השומן שהי' מוצנע לצורך הפסח ותחב בתוכו עץ והדליק אותו ובוה הי' מאיר להם כל הלילה, ופי"א אמר לאשתו הרבנית הצדיקת בזה הלשון דיא האסט דיך פארט דערווארט, וסיפר לזקיני הנ"ל שפי"א בעת שהי' עני מדוכא ר"ל וראה צער אשתו והי' לה רחמנות עלי' אמר לה למה תצטער כ"כ עמי אתה רואה שאני אטרד כל ימי בלובלין וקאזניץ (כי רוב ימי' הי' אצל הצדיקים הנ"ל) אולי הי' טוב עבורך שאתן לך גט פטורין ממני ותקח איש גביר והוא יפרנס אותך ולא רצתה בשום אופן ודק אמרה שברצונה לצער עמו עד שיופיע ד' רוח ממרום עליהם ויתדומם קרנם.

(עוד מהנ"ל) **סיפר** שפי"א הי' ישן במטה אחת בלובלין עם הגאוה"ק היהודי מפרשיסבא ז"ל ואמר היהודי הק' להסבא קדישא בזה"ל אם אתה רוצה אלמוד עמך שיחות חיות ועופות ולא רצה, והשיב לו שאם יזכה יבא בעצמו להמרריגה הזו אזי אמר לו היהודי הק' אי"כ אומר לי אם הלשון הזה הוא בדבור או ברמיזה, וכאשר השיב אמר לו היהודי הק' הנני רואה שיש לך כבר ידיעה בזה הענין:

(מהנ"ל) **פי"א** סיפר האי סבא קדישא בעצמו שבעת שאכל על שלחן חותנו בכפר אחד שהי' לחותנו שם גורזעלניא ולא הי' שם מקוה והי' טובל עצמו בנהר אחד תחת השלג והכפור בימי החורף וכאשר רצה לצאת מהמים מרוב הקרירות נזבק בשדו להשלג והכפור והוכרח לעזוב מעור בשרו הרבה על הכפור ולצאת והי' לו יסורים גדולים וכאשר רחץ עצמו באמבטי מלאה מים נתהפכו המים ממש לדם מהחבורות שהי' לו על בשרו ואמר שלדעתו מותר למכור ספר תורה ולהכניס קעסעלע למקוה להחם המים כי אמר שהנשים פוסקים לילד קודם זמנם מחמת הטבילות במים קדים:

(מהנ"ל) **פי"א** הי' בפשעך בארו שבת פ' ויגש ובעת ההוא יצא גזירה מפעטעדבורג ליקח נערים קטנים ולגדלם לצבא, ואזי בליל ש"ק אחז בזקנו ונשבע שכל זמן שהזקן הלזה יהי' בעולם לא יתקיים הגזירה רעה הלזו ואמר על הפ' ויגש אליו יהודה ויאמר בי ארוני וגו' שהצדיק מתפלל להקב"ה שאין הגשה אלא תפלה כמו שאמדו חז"ל ויאמר בי ארוני הנני מבקש ממך כביכול שלא תגזר גזירה רעות

רעות על בני ישראל כי כחיב ותגזר אומר ויקם (לך) צדיק גוזר והקב"ה מקיים וא"כ אם אתה תגזור אני אבטל או וח"ו יוכל להיות כי כמוך כפרעה מה פרעה גוזר ואינו מקיים ע"כ יותר טוב שלא יהי' גזירה כלל, וכן הי' שנתבטלה חיקף הגזירה ולאחר ש"ק בא ידיעה מווארשא שנתבטלה הגזירה לגמרי עכלה"ק:

הדו"ש ומברכו שיגמור המלאכה מלאכת הקודש במהרה.

הק' מ"שה ל"פ שימ"ץ אבד"ק בריג"ל והגליל יצ"ו.

כאשר יצאו הדברים מהדפוס נא לשלוח לי.

או כתב בסה"ק גרעם א"ל"מ ר"ל ויגש אליו יהודה ראימ"ה צמר"ש הגשה למלחמה הגשה להפלה י"ל הפי דהנה הלדיק תגזר אומר ויקם הקב"ה גוזר והלדיק מבטל ובאיזה סבה יכול לבטל הוא מחמת הגבורה שבו שהוא גבור ואיש מלחמה ללחום מלחמה ה' ימחמת התפלה, וזהו הגשה למלחמה הגשה להפלה ויגש אליו יהודה רמו להלדיק הנקרא בשם יהודה הוא יגש להקב"ה במלחמה דהיינו בגבורה ובתפילה וכו' והנה הלדיקים הקודמים לאברהם דהיינו מתושלח ונח ובניו הי' עזרתם ע"י שם הוי"ה צ"ה ואברהם אבינו ע"ה בא למדריגה שהוא הנהיג את העולם ע"פ אר"י כדלנו ויגזר אומר ויקם, וזו ויאמר בי אר"י פי' שהי' מתפאר עליו שהשם אר"י מתנהג ע"פ שכן דרך הלדיק שהוא אומר תמיד בהכנעה גדולה, אבל כשרולה לפעול איזה דבר או לבטל איזה גזירה או מתלבש עלמו בהתפארות שהוא לדיק כו' עיי"ש

בתב צס' עבודת ישראל פ' ויגש שמעתי מפה קדוש אדמו"ר הגאון מו"ה ר" דובער ז"ל, כי הכ' הורה לנו דרך תפלה שלר"ך הלדיק להתפלל עבור בני' ולהמשיך רפואה לחולים ופקודה לעקרנות ולכל איש די מחסורו אשר יחסר לו אכן כאשר הלדיק מהפלט על איש פרטי לפעמים ח"ו יש קטרוג על אותו פל ני עבור איזה חטא ומעכב תפלת הנדיק ולעשות רושם ימלפועל פעולתו לכן יש תקוה לזה להתפלל הכל במחשבתו הרטו" למען כ"וד ה' כדאימ"ה צנ"ו על דמן של רשעים שנשפך שכינה מ"א קלני מראשי קלני מזרועי ק"ו לר"ן של לדיקים חלילה א"כ יש להתפלל בכונה זאת דהיינו כי כל השפעות שאני רונה להציא לעולם היא עבור כבודך יתברך כו' וזה ויגש אליו יהודה כי "יוסף" נ"ט ריונו לחי העולמים "ויהודה" רומז להממליך אותו כבודא וי"א ויאמר בי אר"י פי' כי עיקר כל מחשבותי למען כבודך שתזולך לבדך וי"ש אר"י לכן ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי אז אין שטן ואין פגע רע כנ"ל ורפח"ח עכ"ל"ק.

בתב צס' תורדורת יצחק וז"ל כי כמוך כפרעה ויבאר בהקדם עפ"י מאמר מר אבי רגאו"ה"ק נבג"מ זלוקללה"ה ז"ע, ע"פ כי מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך יבגבורותיך ודייק ב"ק זל"ה דהול"ל כי מי בשמים ובארץ וגו', וביאר כ"ק זל"ל, כי מי מחסר, ב"ן הרומז לג' שערי בינה, אל, הוא הלדיק כדכתיב ויקרא לו אל, והוא דבוק לבון שערי בינה, ולדיק כזה יכול לפעול בעבודתו הק' לעשות כמעשיהו וכגבורתו ית' כדאימ"ה נבג"מ הק' הקב"ה מוריד בשמים וכן אל"י הקב"ה מחיה מתים ואל"י מחי' מתים הקב"ה פוקד עקריות ואל"ישע פוקד עקריות וכן אל"י ש"צ בכד ולפחת וכדומה וכן כל הלדיקים וכדכתיב לדיק מושל ביראת אלקים מי מושל בי לדיק וזה ר"ן הכורא ית' שיהי' להלדיק כח סוד לשדר כל הרעות ולהשפיע כ"ט על ישראל, וזוה יבאר הכתיב על נכון שאין זה דרך חיזא רק הכ' אומר, כי מי אל, היינו הלדיק הדבוק בטון שערי בינה, וזה בשמים ובארץ, ותרומתו במ"א דאחיד בשמואל ובארעא, אשר יעשה, ר"ל יכול לעשות כמעשיך, וכגבורותיך, היינו כי זה הוא ר"ן ע"כ.

שמעתי משיב ר' יחיאל יוסף באדאהן נ"י מראדאשיץ פ"א בהיות הסבא קדישא בניישטאדט באו אליו ב אופים והתנצלו לפניו איך שעד עתה התפרנסו בכבוד גדול ועתה קם הערל אחד והשיג גבולם ופתח חנות עם מעשה אופה מול מקום דירתם ועיי ירדו ממצבם, וביקשו ממרן הסבא קדישא עצה כנגדו, והשיב להם הסבא קדישא שיראו לו את החנות של הערל הנ"ל, וכן עשו בנוסע הרבי משם בלילה צוה להעגלון שיסוב דרך הרחוב ששם החנות של הערל הנ"ל, כאשר עברו דרך החנות של הערל צוה להעמיז מרכבתו לאיזה דגעים וירד מעל מרכבתו, והביט בהחנות עד שנעשו פלאים שנהרבו תולעים והותלעו כל מעשה המאפה שנמצאו שם ועלה ההפסד לסכום גדול, אז נסע תיכף הסבא קדישא משם, וצוה להעגלון שחיש מהר יסע משם, והערל הנ"ל ה' ככשף גדול, והבין מי עשה זאת, ע"כ רדף אחריו רוכב על סוסו, ולקח עמו כלי זיון ורצה להרע לו אבל לא השיגו, ורדף אחריו לעיר ראדאשיץ, והסבא קדישא ברוה קרשו הרגיש שהערל רודף אחריו העירה, תיכף נתן צו לאנשי ביתו שיסגרו היטב הדלתות ולא יפתחו אותן עד שהוא יצוה אפי' אם ידפקו בחזקה, וצוה לתלמידיו שישובו ללמוד גמ', והסבא קדישא התהלך בחדרו אוחז הנה ואחת הנה ועשה תנועות שונות כדרכו בקודש, כאשר ישבו ולמדו שמעו פתאום קול חצים ונתבהלו מאד מהרעש, אז נתן הסבא קדישא זי"ע הודות להשי"ת אשר הציל אותו מהמכשף הנ"ל שרצה להמיתו, ולבסוף נתהפך הדבר עליו שהמית המכשף א"ע כי ראה כי לא יכול לו, אה"כ עמד הסבא קדישא להתפלל ערבית בשמחה רבה (עוד מהנ"ל) פ"א בא אליו איש אחד עם בתו שכבר הגיעה לפרקה ולא ה' בידו לתת לה נדוניא ולהשיאה לאיש מגודל דחקותו, וישאלהו מרן הסבא קדישא מראדאשיץ אם יש לו איזה עשיר במשפחתו, שיוכל להיות לו לעזר ולמסעד עם איזה סכום, ויענהו האיש שהוא מקרובי האשה הנגידה טעמיר'ל הידוע לווארשא (שהית' נפורסמת לאשה כשירה וצנועה ובעלת צדקה) אז נתן לו הסבא קדישא מכתב בקשה אליו שתתמוך לו בנדבה הגונה, ויהי בנוסעו כשלקח ברכת פרידה ממרן זצ"ל. אמר אליו מרן הסבא קדישא זצ"ל שיסתכל היטב בפניו, וכן עשה אבל לא הבין כונתו כלל, מה ראה על ככה, ונסעו לווארשא אל הנגידה מ' טעמירל הנ"ל, וכאשר הראוה לה המכתב ממרן הס"ק מראדאשיץ קבלה אותם בסבר פנים יפות וככדה אותם והיתה מאכילה ומשקה אותם מכל מלי דמיטב ונתנה להם כל צרכם, ויהי בחפצם ליסע והלכו לבקש להם עגלה שיסע עמהם לביתם ולא מצאו רק עגלה א' של בכרי אשר נסע אז לעירם, והוכרחו ליסע עמו, ויהי באמצע הדרך צוום הערל שירדו מהעגלה ולא רצו עד שלקח בחזקה את האיש הנ"ל עם בתו מעל העגלה והוליקם לבית אחת והסגירם, ואת בתו השליך למרתף הבית, וצעקו לעזרה ואין מושיע להם כי קשר אותו היטב אל הכותל להרגו, האיש בראותו שכבר הכין הערל כלי זיינו וקירב אליו להרוג אותו בכה לפניו בקול וביקש ממנו שיתן לו זמן על מינוטין אחדים לומר הוידוי קודם מיתתו ותיכף הזכיר א"ע צורת הסבא קדישא מראדאשיץ ונדמה לו כאלו עמד לפניו ומתוך כך איסתייע מילתא שדפקו על הדלת שני זאנדראין, וכאשר הערל לא רצה לפתוח להם תיכף שברו הדלת בחזקה וברוב חמה, וחפשו היטב סחורה אסודה הבאה מחו"ל כדרכם אז, בחפשמ ראו את היהודי זנ"ל קשור אל הכותל, אשר כמעט לא נשאר בו עוד כח מגודל הפחד ובהלה מחבלי מות, והתירו לו החבלים, וצוהו שיספר להם כל הנעשה לו וסיפר להם והדאה להם איך שהשליך גם את בתו לתוך המרתף שהיתה ג"כ מוכן להריגה, כשמעם הדברים האלה נתמלאו חמה על הערל וורקו חצים עליו והמיתו אותו, ואת

בתו הוציאו מהמתקף וציוו להם שיקחו מכל כלי הבית אשר ייטב להם, וגם את מרכבתו עם הסוסים, ולקחו את מרכבתו וכספם עם שאר חפצים ונסעו לביתם בשלום, בנסעם מהעיר ראו מרחוק שנתפרץ שריפה בבית הערל ונשרף הבית וכל אשר הי' שם, כן יאבדו כל הרשעים :

פ"א בא אליו איש פשוט מעיר קאליש אשר הי' חשוך בנים ר"ל והתנצל לפני מרן הסבא קדישא מראדאשיץ איך שעד עתה עשה כל מיני רפואות שבעולם ולא הועיל לו, ועתה נתודע לו ממרן זי"ע שהעולם נושעים אצלו בכל מיני ישועות ע"כ ברצוני ג"כ להיות מהנושעים אצלו והשיב לו הסבא קדישא שהוא עקר בטבע ר"ל, ולזאת אין לו עצה עבורו, כשמוע האיש מזה פרץ בבכי והפציר מאד במרן זצ"ל בדמעות שליש ואמר שלא יזוז מפה עד שהרבי יבטיח לו שיושע בבנים, ונכמרו רחמי הסבא קדישא עליו ואמר אליו א"כ אני מוכרח לשנות הטבע עבורך, ונתן לו איזה סגולה ע"ז, לאחר שעשה הסגולה אמר אליו מה בקשתך והשיב האיש בקשתי בבן זכר דוקא, וזה הי' קודם תפלתו וצוהו הסבא קדישא שיבא אליו לאחר תפלתו וכן עשה, והי' לאחר התפלה אמר אליו הסבא קדישא בזה"ל, חפשתי עבורך נשמה מהיכל הנשמות והבטיח לו בבן זכר, והתנה עמו כאשר יולד לו הבן זכר אזי יודיע לו ויכבד אותו עם הסנדקאות, וכן הבטיח לו ויהי היום כאשר ילדה לו אשתו בן ונתודע להרב אביד דשם הוא הרה"ג ר' שלמה אייגער ז"ל ושלח תיכף אליו, שיכבד אותו עם הסנדקאות בלי שום טענה ומענה מתחילה לא אבה שמוע אליו ואמר אליו שכבר הבטיח הסנדקאות להסבא קדישא מראדאשיץ זצ"ל, אבל כאשר האביד הר"ר שלמה אייגער לא רצה לשמוע מזה והי' מאיים עליו וגער עליו ואמר שהאביד יש לו דין קדימה, וכאשר האיש הנ"ל הי' איש פשוט ולא הרהיב עוז בנפשו מלסרב כנגדו ע"כ התרצה אליו ונתן לו הסנדקאות, ויהי היום כאשר עברו כמה שבועות יחלה הילד ומת, האיש הנ"ל בראותו זאת הבין כי לא לחנם אירע לו סבה זו ר"ל בטח בא לו על שלא קיים הבטחתו שהבטיח אל הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע, התיישב בדעתו ונסע לפויזנא אל הרה"ג ר' עקיבא אייגער ז"ל אביד דשם אבי האבד"ק קאליש וסיפר לו כל הנ"ל והתמרמר לפניו שיברך אותו בבן זכר, הרה"ג רע"א זנ"ל בשמעו הדברים האלה נאנח ואמר למה לא קיימת דברי הסבא קדישא מראדאשיץ שהבטחת לו הסנדקאות, עתה הסכלת עשו כי האבדת בידים את בנך, וסיפר לו שבנו גזר עליו באשר שהוא האביד דשם שייך אליו הסנדקאות, והשיב לו הרה"ג רע"ק הנ"ל, לא כן הוא אם הסבא קדישא זי"ע המשין לך נשמה זו לא שייך שום סנדקאות לאיש אחר רק להסבא קדישא בעצמו, ובכה האיש מאד ואמר אליו שיתן לו עצה הוגנת, כי לאחר שלא קיים הבטחתו ירא מליסע לראדאשיץ לפי שהסבא קדישא, ע"כ יראה הרה"ג עצה עבורו ויברך אותו בבן זכר, והשיב לו הרה"ג הנ"ל להמשיך לך בן זכר מהיכל הנשמות זאת הוא ביכולת הסבא קדישא זי"ע, אבל אנו אין ביכולתנו זאת, רק בזה תוכל להושע אצלי בבנות, וכן הי' שנולד לו שתי בנות (שמעתי) .

כתב לי ש"ב הרה"ח המופלג בתו"י כו' מו"ה נתן רוד באראן נ"י מגארשקאוויץ מנכדי מרן הסבא קדישא מראדאשיץ:

בשם ד' ובעזרתו ית"ש יום א' לסדר אנכי אעשה כדברך.

שלום וכי"ט לכבוד ש"ב המופלג בתו"י מוכתר בנימוסין

מו"ה ראובן חיים אלכסנדר נ"י ויופיע

אחדשה"ט

הנני לכתוב איזה דברים הנרשמים בזכרוני מכבר פ"א הי' בראדאשיץ אצל הסבא קדישא א"י זצ"ל זי"ע כ"ק אדמו"ר

המאור

המאור ושמש ולא הי' לו לכבד אותו רק הי' לו קמח על כזית מצה מה שקיבל מהרבי מלובלין ז"ע, כי כן הי' המנהג אצל הרבי מלובלין שנתן להחשובים (בנסעם מפורים) קמח על כזית מצה לביתם וצלוחית יין על ארבע כוסות ואאיז לא השגיח כלל רק צוה לאמי זקנתי ביילא ע"ה לעשות לביבות (קלוסקעליך) עבורם בסעודת מרעים אבל מה יעשה ששיג כזית מצה של הרבי מלובלין ויין לארבע כוסות אבל החוזה הרבי מלובלין סיבב ושלח לו כזית מצה ויין, ומעשה שהי' כך הי' הגביר המפורסם ר' נתן קאנסקאוואליצער ע"ה הי' לו אחוזות במחוזות ראדאשיץ בין ראדאשיץ לקינסק ובנסיעתו מהרבי מלובלין מפורים אגב אורחא סייר נכסי' ואז הי' הזמן של הפשרת שלגים ואין יוצא ואין בא ולא הי' ביכלתו לנסוע לביתו על פסח ונזכר שבראדאשיץ דר ידידו הוא כ"ק אאזה"ק ז"ע ונתן לו כל הצטרכותו וגם לרבות קמח מהרבי מלובלין וגם נתן לו יין על ארבע כוסות, ובבוא אאזה"ק ז"ע ללובלין על חג השבועות אמר לו הרבי מלובלין כמה יגיעות יגעתי עד ששלחתי לך כזית מצה ויין לר' כוסות משלי ממש, פיק חזי כמה נפיש חילי' לכבד האורח חשוב ממש במסירת נפש ז"ע שנוכה לילך בדרכיו הקדושים מתוך הרחבה אמן.

שמעתי מש"ב כ"ק אדמו"ר הרבי ר' הייל זצ"ל שאמר בשם אאזה"ק הנ"ל ז"ע, על מחז"ל יחיד ששב מוחלין כל העולם כלו יחיד היינו יחידו של עולם השי"ת והוא מתחרט בכל יום מה שברא יצד הרע כמחז"ל בסוכה ג"ב על ארבעה הקב"ה מתחרט על מה שבראן, ואז ממילא יש זכות למחול עי"ז כל העולם כלו, עוד שמעתי הפי' על מחז"ל מנין שהקב"ה מתפלל היינו מה שנתעורר לפעמים התעוררות הקדושה בלב ישראל להתפלל בל"ש זה הכח הוא מן השי"ת ולא יתגאה האדם בלבו עי' עבלי"ק

דבורנא כד הוינא טליא שמעתי מאמי ע"ה מעשה נפלא מכ"ק אאזה"ק ז"ע, פ"א הי' חסיד מאנ"ש קיבץ מצות שנצרך לו להכנסת כלה עבור בתו בוגרת ובבוא סמוך לעיר הי' צריך לנקביו ותלה כל תרמילו על עץ אחר ונפנה ובחזירתו לא מצא תרמילו וצעק ככרוכיא ואין שומע לו ונסע לאאזה"ק ז"ע להודיע צערו להרבי והשיב לו אאיז הרבי מראדאשיץ אל תדאג כלל כי איש צבא אחד מאנשי חיל גנב כל התרמיל והוא גנב גדול רק יבקש מהפולקאוויניק שיסדר האנשי חיל והחסיד ישגיח על כולם ומי שירוק בפניו ויאמר לו לך מעלי יהודי מצודע (פארשיווי זשיד) הוא הגנב, הפולקאוויניק הסכים עמו וכן הי' שהעבירו לפניו כל אנ"ח שלו והי' ביניהם איש צבא אחד שביזה אותו וקראו יהודי מצודע ותפסו אותו ונתנוהו בקולר ומכין אותו אבל דא עקא שהמכות לא עשו עליו שום רושם כי הי' גנב מפורסם ולא יחת מפני כל, אבל בפעם הזאת כאשר לקו אותו ברצועה שלשה מכות צעק שיודה ויחזיר הגניבה תומי, והפולקאוויניק תמה ושאל אותו מדוע בפעם הזאת הודה היכף מה שאין דרכו, והשיב שהי' מוכרח לזה מחמת שבא אליו זקן אחד הוא הרבי מראדאשיץ והראה לו הכבד והריאה שלו (לינגען לעבער בלע"ז) אם לא יודה מות יומת תיכף, ונשתומם הפולקאוויניק, ואמר אני רוצה להכיר הרבי הלז ואם לא יאמר לו הענינים שלו מה שצריך יודה אותו בקנה רובה שלו אבל וויי הי' לו בעת שדרך על המפתן של אאזה"ק ז"ע אמר אאזה"ק בן מות אתה או הי' המלחמה בין נאפאלעאן לקיסר רוסיא והוא הי' מרגל ולקח שכר להודיע לנאפאלעאן סודות מלכות רוסיא וכתב שני מכתבים אחד לנאפאלעאן ואחד לרוסיא והחליף המכתבים וכששמע זאת נמס לבו בקרבו והמית עצמו בקנה רובה שלו כן יאבדו כו'.

עוד שמעתי פ"א בא אליו חסיד אחד שיש לו בת בוגרת וצריך לנדן ודחה אותו אאזה"ק זי"ע בלך ושוב אבל החסיד הפציר בו עד בוש והשיב לו אאזה"ק נדן אני נותן לך מכה אני נותן לך, החסיד לא הבין כוונתו בין כך בא שר גדול מגדולי פולין ואמר שיש לו מכה בועה ר"ל אשר אי אפשר לפתוח בשום אופן ואאזה"ק צוה עליו שימתין עד אחר ש"ק, ובשבת קודש צוה אאזה"ק להניח קיגעל על המכה ונבקע המכה ונתרפא ורצה לנשק אאזה"ק וליתן לו מעות כמה שירצה אבל אאזה"ק אמר שלא יקח מסנו כלום רק שכר המכה שייך לחסיד הנ"ל כאשר אמר בראשונה, וזהו דרך צחות:

שמעתי מאבי מו"ר ר' בעריש שמואל ז"ל שקודם שנתגלה האי סבא קדישא א"ז זצ"ל, הי' לו נסיון שהלך בלילה בשעה מאוחר למקוה עם פנס מאיר (לאמטער) ובבואו למקוה נכבה הפנס והלך לביתו להדליק שוב הפנס אבל בבואו פעם שנית למקוה שוב נכבה הפנס ושמע קול שמכים בהמקוה ואז ראה כי נסיון הוא והשליך עצמו למקוה א) ע"י מעקה (גאניק) שהי' סביב המקוה (וששים מעלות הי' עד המים) ומיד נשתק הים מועפו אח"כ נתגלה, צא ולמד נוראתו וגבורתו בעבוה"ב זי"ע.

מאפס הפנאי אקצר ואו"ש. ש"ב המצפה לרחמי שמים נתן דוד באראן.

עוד נשלח לי מש"ב החסיד המופלג כש"ת כו' מו"ה נתן דוד באראן נ"י מנאדשקאוויץ.

פ"א נסעו יחד אאזה"ק הרבי ר' בער מראדאשיץ זי"ע עם הרבי ר' ירחמיאל טפר'שיסבא זי"ע לטאמאשוב והלכו איזה עזי פנים וזרקו אבנים בבאדיל שלהם ולא נתנו להם בית לינה אז אמר הרבי ר' ירחמיאל לאאזה"ק מראדאשיץ "בעריל" צריך אתה לפתוח חנותך כמאחז"ל במדרש שאמר אברהם לשרה גלי דידך והניק כן אתה צריך להכריז שתעשה אות ומופת, ואז הודיע אם יש חולה שנחוק לרפואה והי' שם בעל מורה שעות שוכב על ערש דוי ששה שנים על פאראליז והי' אחר היאוש ולקחו אותו עם מטתו והביאו עם מטתו לפני אאזה"ק זי"ע מראדאשיץ

א) ראגב דאיירי צענין, "מקוה" אביא עוד ענין א' ששכחתי להביא לעיל מס' אור צדיקים ז"ל ענין טומאה של קרי ידוע לכל בני עבר כי הוא טומאה רבה וגסה מאד כו' וענין הזה הוא כן שס"ה מלאכי חבלה הם השורים אלל פתחי בני ישראל במקומות המטונפים כמוד אלל המזוזה, לפי שהנעה"ב צעלמו אינו חס על כבוד המלוה זו ולהחזיקו בטרה ע"כ ניתן להם רשות לשרות קס והם ממונים כל אחד על יוס אחד וכשנטמא אהה בלילה ח"ו בקרי הוא תחת ממשלתו של זה הס"א ולא יאח מתחת ידו עד כי יטהר, ע"כ הירא את דבר ה' ורולה להדבק בקדושתו ית' יזהר מאד באל שארע לו מקרה בלתי טהור ח"ו יטהר טלמו מיד בטבילה הראויה בצוקר באל שאפשר כו' ולא יקול כלל כי אף שפסק הרמב"ם דהאידיכא בטלו לטבילות דבטלי קריין, עכ"ז כבר כתב בתשובה שמימיו לא ביטל טבילה אחת ולא רצה לכתוב בפסקיו שהוא חיוב מטעם מוטב שיהי' שוגגין וכו' וכבר האריך מזה המגיד להגאון בית יוסף ז"ל כי אין שיטור וערך לגדול השכר הנהדרים בטבילה זו ע"כ יזהר אדם מאד לטהר טלמו מטומאה זאת הן ע"י טבילה ראויה או שפיכת ט' קבין או רחילה ממחטים ולמטה דיינו רגליו והקרב והכרעיים עד המגור כמ"ש מהרח"ז ז"ל, ומעיל ג"כ לטהרה טומאה זו, ע"כ לא יקול כי אין טענה ומשיבה להמקילין בזה עכלה"ק

וצוה עליו שאחר שני שעות יביא עבורו כף של כסף והביא לו, ואז פתחו כל שערים לפניהם והכניסו אותם בכבוד גדול לביתם:

בכ"ו ר"ח באו יחד הרבי מראדאשיץ והרבי ר' ירחמיאל הנ"ל, באיזה כפר הסמוך לראדאשיץ וגזרו מה יהי' בחורש הזה פ"א אמר זקנינו הקדוש זי"ע להרבי ר' ירחמיאל החילוק בינינו כך, אתה דומה לכן געניראל ועומד במלחמה ואם רואה שחץ בא לנגדו אזי מסתיר עצמו תחת איש חיל פשוט אבל אני אין לי זכות אבות ועל משמתי אעמודה צריך אני לעמוד במקומי כמו איש חיל פשוט וד"ל.

מדודי ר' חיים יוסף ז"ל שמעתי שפ"א ביקש מזקנינו הקדוש זי"ע, שיראה לו אלי' הנביא והבטיח לו, ונסע עמו ביחד ועל הדרך רכב איש לבוש בלבוש קצר כמו דיטשיל וזקנינו עמד לפוש ודבר עם האיש הנ"ל ארוכות וקצרות ודודי ר' חיים יוסף ז"ל מיהר על זקנינו שיסע הלאה אחי"כ אמר לו אאזה"ק שהוא הי' אלי' ובחזירתו הלך אכר אחד ושאל לזקנינו מה נשמע מתבואות ומן הבהמות והשיב לו זקנינו ואז גי"כ מיהר דודי ליסע, אחי"כ אמר לו זקנינו שהוא הי' אלי' הנביא אבל לא זכה לתת לו שלום:

עוד (מהנ"ל) שמעתי שחסיד אחד בא לפני אאזה"ק שנחוץ לו מים לרחוץ על הדרך והשיב לו יהי' לך מים וכעבור איזה מינוטין בא אחד וביקש שבל יהי' גשמים ח"ו כי עבדו סכנה גדולה המים והשיב אאזה"ק זי"ע בעבורו יהי' נמנע מים ושאל אותו הראשון? היתכן? בעבורי אל תמנע מים, ובעבורו יהי' נמנע מים? אתמהא? השיב זקנינו הקדוש אם אני עובד השי"ת שהוא כל יכול ויוכל להספיק לכולם, ואם ח"ו לחשוב שהשי"ת אינו יכול להספיק לכולם טוב יותר וירדע מה שדרשו חכז"ל על פסוק חלקה אחת תמטר (עמוס ד):

עוד שמעתי מאא"ז הרב ר' עובדי' משה ז"ל מראדום המפורסם מגדולי חסידי קאזמיר וזוואלין שבימי חורפו נסע ל"הסבא קדישא מראדאשיץ וסיפר שפ"א בפסח הי' הרבי הק' ממאגילניצא אצל אא"ז הסבא קדישא מראדאשיץ והראה זקנינו הק' להרבי ממאגילניצא בעד החלון, ואמר לו מאגילניצא רב איר זעהט לאחר הסעודה שמה ורקד הרבי ממאגילניצא ואמר בזה"ל אחינו הסבא קדישא הראה לי אור גדול (א) אבל מי יודע כמה שנים נישן אנו מקודם:

(א) כתב בזוה"ק בראשית רמ"ד ויאמר אלהים יהי אור וא"ר יומן שני אורות הגדולים היו דכתיב והי אור ועליו נאמר כי טוב ולקח הקב"ה האחד וגנוו ללדיקים לע"ל דכתיב מה רב טובך אשר לפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נוד ב"א מלמד שאור הראשון אין כל צריה יכולה להסתכל בו דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב ויא' את כל אשר עשה והנה טוב מאד ראה הקב"ה את כל אשר עשה ראה טוב מאד מזהיר וברור ולקח מאורו הטוב וכלל שלשים וששים נתיבות החכמה ונתנו לעוה"ז וכו' וכתיב וקרנים מידו לו ושם חציון עזו ומה חציון עזו אלא אותו האור שגנו והחציה ש' לפנת ליראיך וזה שנשאר לנו פעלת לחוסים כך אותם שחוסים צל"ך בעוה"ז ושומרים תורתך ומקיימים מלוה"ך ומקדשים שמך הגדול ומיחדים בסתר ובגלוי שנאמר נגד בני אדם ע"כ, ובזוה"ר שמות קמ"ח ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ח"ר יוסי הווא אור אתגניז ואיבו אזדמן לגבי לדיקייא לעלמא דאתי כמה דכתיב אור זרוע ללדיק וכו' ר"י אמר אלמלי אתגניז מכל וכל לא קאים לעלמא דאתי רגעא חדא, אלא אתגניז ואזרדע כהווא זרעא דעביד תולדין וזרעין ואיבין ומניה אתקיים עלמא ולית לך יומא דלא נפיק מיניה בעלמא ומקיים כלא דביה זן קודשא כריך הוא עלמא ובכל אתר דלעאן באורייתא צלילא חד חוטא נפיק מהווא אור גניז ואתמשיך על אינון דלעאן בה הדא הוא דכתיב יומם ה' חסדו וצלילה שירה עמי

שמעתי משיב ר' יחיאל באראן נ"י ששמע מאביו ז"ל, שהגהיק ר' יצחק זצ"ל אבד"ק ראדאשיץ חתנו של מרן הרבי ר' בער זצ"ל, הי' בימי חורפו מתנגד על חיתנו, ולא החזיק ממנו, כי בנעוריו הי' רגיל לנסוע אל הרה"ק ר' בינם מפרשיסבא זצ"ל ולזה הי' רגיל באופן אחר בדרכי החסידות כידוע, פעם אירע שאשת הרה"ג ר' יצחק הנ"ל, נסעה מביתו ולא הי' שם מי להכין עבורו אכילה ושתי, ע"כ צוהו חותנו הסבא קדישא שיהי' אצלו משך הזמן עד בא אשתו מהדרך, וכן עשה והי' אצלו כל עת שהייתה בדרך, ויהי' בלילה אחת בשכבו על משכבו ישן ונדרם והנה פתאום הרגיש שאחד גורר ממנו הכרים וכסתות מתחלה חשב שבטח אחד מאנשי הבית עשה זאת ע"כ גער עליו שלא יעשה לו עוד כזאת, ולקח המכסה וכיסה א"ע היטב ורצה לישן, אבל שוב שנית גרוהו ממנו הכרים וכסתות אז נתמלא חמה וביקש להכות מי שעשה לו כזאת, אבל בעמדו על רגליו להביט מי החציף הזה שהרהיב לעשות לו כאלה, והנה ראה אנשים מלובשים בגדים לבנים מכף רגלם ועד קדקדם, ומראיהם משונה ונבהל מאד ממראה הנוראה ופרץ בקול "גיוואלדי" ונתעלף מגודל החרדה, ובא תיכף חותנו הסבא קדישא מראדאשיץ לחדרו, וישפשף אותו היטב, וישאלהו על הצעקה הנוראה ויספר לו בחרדה את אשר קרהו, אז שאלו, הסבא קדישא, מעתה לא תהי' לבך חלוק עלי, והשיב לו מעתה אני מאמין בכ"ק הותני ככל צדיקים הקודמים, כי זאת לא אירע לי עדיין מאחר שאיני בעל פחדן מנעוריי, ואם יכלתם לשנות טבעי, מזה לבד אני מאמין שביכולת כ"ק לשנות כל הטבעיים שבעולם, והשיב לו הסבא קדישא, אם אתה מאמין תוכל לישן לבטח בלי פחד, ומאז האמין בחותנו, הסבא קדישא כאחד הקדושים ולא זו ילא מש מאהלו, ישמש אותו תמיד, כדי לקלוט מריחו של בושם הזה, ז"ע.

גודל חריפותו בתורה

שמעתי מדודי הרהגה"צ כו' מו"ה יחזקאל שליט"א אבר"ק זארנוב ששמע מזקיני הק' מראדאשיץ איך שפי"א התוכחו תלמידי הקדושים האברכים

עמי וכו' ובמדרש רבה וז"ל איר שצרכי הקב"ה ציוס הראשון ארס לופה ומציט צו מסוף העולם ועד סופו, כיון שהסתכל הקב"ה בצאנשי דור המצול ובצאנשי דור הפלגה שמעטיסין מקולקלין עמד וגנזה והתקינה ללדיקים לע"ל ומנין שגנזו ללדיקים שנאמר ואורח לדיקים כאור נוגה וכיון שראה אור שהוא גנוז ללדיקים שמח שני ואור לדיקים ישמח ובס' דב"ג מחנה אפרים וז"ל וירא אלקים את האור כי טוב, ואיחא צמדרש כי טוב לגנוז וגנזו ללדיקים ובו משתמשין לדיקים בכל דור ודור ע"ש ושמעתי מאח"ז נ"ע זל"ה הי' גנזו האור הוא ואמר שהש"י גנוז צמורה ולכן משתמשין לדיקים בכל דור ודור באור ההוא היינו ע"י התורה שיש בה אותו האור שיוכלין להסתכל צו מסוף העולם ועד סופו כמו שראו עיני ממש כמה מעשיות מ"ש לרז"ו המנוח ר' גרשון קוטיצ'ור ז"ל בארץ הקדושה איך שראה אותו בצפת צמול ומה זה עשה בחוץ לארץ, והשיב לו דודי זקני בצאתו שצאתו שצת עשה איזה גביר צרית מילה צמול ושלח אחריו להיות מוהל אללו, וככהה וככהה אשר קלרה היניעה מהכיל אשר הסתכל ממש מסוף העולם ועד סופו והכל הי' ע"י אותו אור שגנזו צמורה, וז"ל שזה מרומו כאן צפ"י כי הצעיה"ט פי' את האור צגי' צמורה גמלא מצואר ממש צפסוק וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז וסיין גנוז את האור ממש היינו צמורה שהוא מספר את האור, והבן עכ"ל.

נפלאות נודל חריפותו בתורה הסבא קדישא מד

העלויים שלו. הגה"ק ר' יעקבלי וויראמער ז"ל הרהיג ר' שי"מ אפטרער אבד"ק יוזעפאו ז"ל, והרהיג ר' בער"יש ז"ל מפרשעדבארז (חתן הרה"ק ר' ישע"לי פפסעדבארז זצ"ל) והרהיג ר' שמואל צבי ז"ל אבד"ק וולאשצאווע בהרמב"ם הלכות קידוש החודש בחדר החיצון של הראדאשיצער כששמע הרבי מראדאשיץ שמתוכחים בענין הפשט של הרמב"ם יצא מחדרו ונגש אצלם ושאל אותם במה הם מתוכחים ומה קשה להם, והשיבו לו בענין הפשט של הרמב"ם הלכות קידוש החודש, אמר להם בואי אלי ואמור לכם הפשט של הרמב"ם הנ"ל, ועמד הגאון ר' שמואל צבי ז"ל אבד"ק וולאשצאווע מביניהם וישב אצל הרבי מראדאשיץ לשמוע היטב הפשט ולקבל על הרעיון, והרבי מראדאשיץ שם ידו הק' על כתפו של הגי' הנ"ל וארכובותיו דא לדא נקשן מאימת רבו הק', ואמר הפשט על הרמב"ם וכולם שמעו, והי' לפלא גדול בעיניהם הפשט הנ"ל, כי נפקחו עיניהם בהלכה זו.

שמעתי מאחי ההי"צ ר' יצחק יעקב שליט"א איך שהרה"ק מרן ר' הל"ץ זצ"ל מראדאשיץ בילדותו בעת שהי' עור רך בשנים ונתגדל בבית זקינו הסבא קדישא מראדאשיץ פ"א בבוקר שמע אחד לומד ביחד עם זקנו הסבא קדישא ותמה מאד כי לא ראה שום איש הולך פנימה, ויפתח הדלת של חדר זקינו זצ"ל והביט סביב הבית ולא ראה שום איש ונשתומם ונחרד מאד כי שני קולות שמע ועתה לא ראה שום איש, ושאל לזקינו הק' ע"ז, ויענהו הסבא קדישא, שהמגיד הקדוש מקאזניץ בא אליו בכל בוקר ובוקר ולומד עמו שיעור ביחד א):

מופתיו הנוראים

כתב לי ש"ב החסיד ר' נתן דוד נ"י מגארשקאוויץ וז"ל סיפר לי ישיש אחד מפה שבימי נעוריו הי' לו כאב שיניים ל"ע ונסע עם אביו לראדאשיץ לאזה"ק והשיב לו הסבא קדישא אם יזהר הנער שלא לאכול גבינה בערב שבת יסור ממנו הכאב וכן הי' חי עד צ"ה שנים ולא חש על שיניו

כתב בס' שפתי קודש וז"ל סיפר לי איש אמונים א' וי"ש זקן מפי"ק שכאשר הי' בחור גדול בשנים הי' ריש דוכנא אצל מקרי דרדקי, והי' להמלמד הנ"ל בביתו בת אחת שהיתה אלמנה, ומחמת עניותה היתה יושבת גלמודה בבית אב"י, וכאשר נחלה המלמד, קודם מותו קרא להב' הריש דוכנא הנ"ל ובכה לפניו וביקש ממנו שיתן לו ת"כ ויבטיח לו לישא בתו לאשה וגם בזה יהי' לו ביתה והמלומדות שלו שיהי' להם פרנסה מזה, ונכמרו רחמיו ומילא רצונו בזה, ואחר שמת קיים הבטחתו ונשא בתו ודר עמה איזה שנים ולא ילדה לי וגם חדל להיות לה אורח כנשים ולא ידע לשית עצה בנפשו, ומחמת שנתפרסם אז הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ זי"ע שהי' פועל ישועות ושמעתי מחסיד אחד ששמע מפיו הקדוש שאמר

א) בענין גילוי לריקים כחצ כס' תולדות הנפלאות וז"ל והנה גם כשהי' קטן הי' לו מדרגות גדולות (הוא הכה"ק ממאגליניאל) ושמעתי מפיו הק' שסיפר ואמר כשהייתי בן שמונה שנים וישבתי כליל פסח באמירת הגדה בשלחן אה"ז המגיד זצ"ל, וכשהגיע לתורא גדול זה גילוי שכינה אמר אה"ז ז"ל, ד"ס בשם מורו מהו"ר דובער ז"ל, וראיתי כי בא וכתגלה אליו ז"ל, ודמיתי שהוא אל"י ז"ל, ואמרתי לאה"ז ראה כי אל"י בא' וענה ואמר לי בני לא אל"י הוא זה רק מורי ר"ר צער ז"ל, והוא מדרגה יסר גדולה, מגילוי אל"י, גילוי לריקים איז גרעסער ווי גילוי אל"י. עכ"ל.

שהמופתים שהי' אצלו בשבוע אחד הי' יותר ממה שהי' אצל הבעש"ט ז"ל בנושך כמה שבועות אך להבעש"ט זי"ע נעשו בכח צדקתו וקדושתו ואצלי דק ברחמי השי"ת לכן עלה בדעתו ליסע אליו ונתיעד עם עוד מלמד אחר מפי"ק שהי' לו צער גדול בנים ר"ל, והלכו שניהם להרה"ק הנ"ל על שיק, לאחר ש"ק הלכו עם הפתקאות וכאשר הסתכל בפתקא של המלמד הנ"ל שהי' לו צער ג"ב ר"ל הי' נאנח ואמר שאינו יכול לעזור לו כי הוא רואה שזה בא לו ע"י שפגם בכבוד צדיק גדול שכבר נפטר, והודה שכן הי' שהתערב במחלוקת פ"א על הרה"ק בעל אור לשמים ז"ל מאפטא ואח"כ קרא הפתקא של השני צוה להאנשים שהי' בביתו שיצאו ונשאר עמו לבדו והזכיר לפניו מה שעשה מחטאות נעורים ביום פלוני ובמקום פלוני וכן בכל הסימנים עד שנזכר והתחיל לבכות והתורה והתנצל שזה לפי שכבר הי' יותר מכן עשרים שנה מפני עניונו שנתאחר לעשות שידוך, ואמר שהוא מתחרט בלב שלם ולקח הרה"ק מתיבת השלחן שלו חלה אחת מהי"ב חלות של שבת, ולקח סכין בידו וחתך חתיכה ממנה, ונחתך לו בזה קצת בירו הקדושה וזב דם מירו ואמר לו הרה"ק בזה הרגע כבר בא לזוגתך אורח כנשים, ואחר הטבילה תאכלו מחתיכת חלה זו שנתתי לך ותפקד וזוגתך בהריון בבן זכר של קיימא ותקרא להילד שם יעקב יצחק, וכן הי' לא נפל דבר אחד מדבריו, ואני הכרתי להבן הנולד ר' יעקב יצחק הנ"ל והי' ירא שמים ומופלג בתורה והוליד בנים זשי"ק טובים :

גודל מדרגתו

א) שמעתי ממרן ארמ"ר הרה"צ ר' חיים אשר ש"ימ"א מראדאשיץ שא"י מרן הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער זצ"ל הי' דרכו בקודש ברי"ח א"ר ליסע ללובלין לרבו הקדוש וצללה"ה, והי' בשם כל ימי הנוראים ומשם נסע לקאזניץ להמגיד הקדוש וצללה"ה, ומשם לפרשיסחא להיהודי הקדוש וצללה"ה ודרכו בקודש לשרת אותם בכל אשר יצטרכו, ופ"א כשהי' בפרשיסחא והי' עומד תחת התנור ואמר תפלות ותחנונים ותהלים ברמעות, ורבו היהודי הקדוש למד שיעור עם תלמידים מופלגים והי' מחדש פלפול מחודד וזחה דעת התלמידים ואמר להם רבם היהודי הקדוש וצללה"ה, הגה התהלים שאומר האיש העומד תחת התנור נחשב בשמים יותר מכל הפלפולים שלנו (ב) ואחר מן התלמידים המובהקים (ג) הלך והגיד הדברים לפני הסבא קדישא בחשבו שיעשה לו נחת רוח בזה, ולימים רבים כאשר נתפרסם מרן סבא קדישא בעולם לאיש מופת הדור הי' נחוץ לאותו תלמיד מובהק של היהודי חקי איזה ישועה גדולה ונסע לראדאשיץ להסבא קדישא בזכרו הדיבורים של רבו היהודי הקדוש זי"ע, וכאשר שמע מרן הסבא קדישא שבא הרב המובהק הנ"ל,

א) הגם שהלגתי כבר המעשה הלו אצל לא הלגתי בשלימות, וכאשר שמעתי הסיפור מזכור מהאי מקור נאמן הלגתי כעם בשלמות.

ב) כתב בס' רשפי אש מהרה"ק מרן ר' מרדכי מנטסחי' וצללה"ה, וז"ל רבי זוק"ל אמר על מה שאמרו חז"ל (מדרש תהלים) שהתפלל דוד המלך ע"ה שיהא נחשב אמירא, תהלים" כמו לימוד נגעים וזהבנות, משום דלכאורה הלימוד חשוב יותר מחמת שומק העיון, אצל כשאינו רק מכין וכו' ממילא מסתבר שאמירא תהלים חשוב יותר מאמירא המשניות עכ"ל

ג) כמדומה שזה הי' הרה"ל ר' שמשון מזוואלין ז"ל.

לא רצה שיכנס אצלו ולא רצה ליתן לו שלום והי' לפלא בעיני כל אחרי שהי' תלמיד מובהק של רבו הק' וגם הרב הלז הי' מפורסם אז לגדול בתורה וביראה, והי' מפצירים לבקש עבורו לפני הסבא קדישא להוריע לו מה חטאו ומה פשעו והשיב מרן הסבא קדישא איש שהי' רוצה לאבד אותי משני עולמות שהי' לי עבודה רבה הרבה זמן ועידן להוציא הדיבורים מלבי ואיך אוכל להרגיש אהבה לאיש כזה, למדנו דרך הצדיקים שמי שמכניס בלבם גאות נחשב בעיניהם כאלו החטיא אותם בחטא היותר גדול כמו שמפורש באמת בס' חובת הלבבות שחטא של גאות גדול מכל העונות והמחטיא גדול מההורגו לכן דרכם להיות בכעס על האומר לפניהם דיבורים שיוכל להכניס בלבם גבהות הלב:

ועפ"י דרכו הקדוש פי' ש"ב אדמו"ר הגה"צ מרן ר' חיים אשר שליטיא הנ"ל, לתרץ קושית הרמב"ן בס' ויצא על הפסוק ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן, והקשה הרמב"ן מה החרי אף הגדול הזה על רחל שבקשה שיתפלל עלי' שיהי' לה בנים כמו שאביו יצחק הרבה והפציר בתפלה על רבקה, ומה שמפורש במד"ר שהשיב אני איני כאבא אבא לא הי' לו בנים אני יש לי בנים והקשה הרמב"ן איזה תשובה היא זו הלא ואהבת לרעך כמוך כתיב ואלו' התפלל על בן הצרפית ואלישע על השונמית אף שהיו נכריות והוא שהיא אשתו השיב שהוא יש לו בנים, אך יובן ע"פ דברי חז"ל בגמ' ובמד"ר למה הי' האמהות עקרות מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים, ובס' תפארת עזריאל מביא בשם רבו הקדוש מרן ר"ר דובער ממעוזי"טש וצלה"ה, שזה פי' הכתוב רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם שאחרי שעושה רצונם למה צריך לשועתם ופי' שבאמת הקב"ה רוצה לעשות רצונם תיכף רק מה שמתעכב בשביל שאת שועתם ישמע ויושיעם מפני שמתאוה לשמוע בתפלתן של צדיקים ויראים, וכן פי' הפסוק הנ"ל המהר"ל מפלאצק ז"ל בספרו שוורי קומץ המנחה, והנה בפרשת ויחי על פסוק ויאמר יוסף לאחיו אל תראו כי התחת אלקים אני מפרש התרגום ארי דחלא דה' אנא ולאשר דרך הצדיקים להיות בכעס על המכניסים בלבם שמץ גאות ולכן כאשר אמרה רחל ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, היינו שאמרה שכל המניעה שהיא עקרה הוא מחמת שהקב"ה מתאוה לתפלתם של צדיקים ויראים א"כ רק הוא המונע ממנה פרי בטן, והשיב יעקב בחרי אף התחת אלקים אנכי בתמי' וכי אני דחלא דאלקים שהקב"ה מעכב הישועה ליתן לך בנים מפני שרוצה לשמוע בקול שועתי, וכי אני מיראיו שהקב"ה מתאוה לשמוע לקול תפלתם, שמה שאבא הרבה והפציר בתפלה על רבקה מפני שאבא לא הי' לו בנים והי' לו גילוי דעת עכ"פ לחשוב שהמניעה מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתו אבל אני יש לי בנים וא"כ אדרבה בזה הנני רואה שאין הקב"ה מתאוה לשמוע בקול תפלתי ואין אני מכלל יראיו וצדיקיו שהקב"ה מתאוה לתפלתן שהרי נתן לי בנים מקודם, אך ממך מנע מה שאתה עקרה מפני שמתאוה לשמוע בקול תפילתך שאתה תתפלל כמו שפי' התרגום הלא מן קדם ה' תבעין וכן הי' שהיא התפללה דכתיב וישמע אלי' אלקים וכו' ודפח"ח:

(עוד מהנ"ל) **פי"א** הי' זקננו הסבא קדישא מראדאשיץ טרם התגלותו אצל הרה"ק ר' ליפא זצ"ל בהמעלניק לשמש אותו כדרכו בקודש, ואירע בעת היותו שם שחתנו של הרה"ק ר' ליפא הנ"ל אשר הי' איזה שבועות אחר הנשואין, עשה דרך שחוק והוציא מטפחת אף (פאטשיילע) מכיס של איש אחד אשר קצה הפאטשיילע נראה לחוץ ממלבושו, כאשר נתודע הדבר לחותנו הרה"ק ר' ליפא הנ"ל הקפיד מאד עליו, ואמר מי שיוכל לעשות כזאת הוא קל שבקלים עד שגרשו מביתו.

והגיע הרבר שרצה מבתו לקבל ממנו גימ, הסבא קדישא מראדאשיץ בראתו כל אלה לא יכול להתאפק עוד ורצה אל הרה"ק ר' ליפא פנימה ואמר אליו מה הוא הרעש מאי כולי האי אם אברך צעיר כמהו עשה דרך שחוק כזה מחויבים לרדפו כהנה ורצה להשוות אותם ולהשתיקם, עד שהרה"ק ר' ליפא הקפיד גם עליו לאמר אתה גיב כמהו, הראדאשיצר בראתו שלא לבר שלא יכול לפעול כלום רק הקפיד עוד עליו, פירש ממנו ונסע לביתו, לימים בעת התתונה הגדולה שעשה הרבי מ'רובלין לאחד מבניו אשר הי' שם הרבה צדיקים גדולי ארץ, והראדאשיצער הי' בדחן, והרה"ק ר' ליפא ז"ל, הי' גיב שם, באמצע ד'עזרה באמרו הבדחנות, רצה הרב ר' ליפא להרע להראדאשיצער בזכרו ההקפדה עליו, ויפן הרה"ק מראדאשיץ אל חבירו הרה"ק ר' נפתלי מראדאשיץ זצ"ל, ותיכף עלה הראדאשיצער על השלחן והתחפש עצמו והכריז בקול רם אמרו האמת עדה קדושה ויקרה הנמצא עוד כמהו איש אשר עינה וסיגף איצ ומסר גופו ונפשו לעבדהשיית כר' בעריל שלנו מימות הרבי ר' אלימלך זי"ע ומימות הבעש"ט זי"ע וענו ואמרו כלם כפה אחד אמת לא נמצא איש אשר סיגף איצ ומסר נפשו עבור השיית כמהו מימי הצדיקים האלו, אז צוה הראדאשיצער שיאמר הלאה בדחנותו, ועלה הראדאשיצער ושמה את כל המסובין בדבריו הקדושים :

שמעתי מאדמו"ר הה"צ ר' יוסף ברוך שליט"א מלארז שפי"א טרם התגלות זקננו הסבא קדישא מראדאשיץ והי' מעונה ומדוכא ברעב והי' מתענה איזה ימים עד שהי' נחלש מאד [כי דרכו בקודש ידוע שלא להתנצל ולהגיד לשום איש, רק שם כל בטחונו בהשיית] וכאשר ראה שהגיע לכלות הנפש, זה הי' בלילה אחת אמר אל עצמו, טרם תצא נפשי אלך מקודם למקוה לטבול וכן עשה וכידוע לזקני עיר ראדאשיץ, הי' אז המקוה בערך ששים או שבעים מעלות לירד לתוך המים, בהסירו את מלבושיו, שמע קול שאחד מטפה במים, אבל לא פחד מחמת שכבר יאש לחייו, אבל בירדו על המעלות שמע קול מרבים שמתפחים במים אז נבהל ונפחד מלירד הלאה, ובתוך כך התיישב עצמו ואמר יהי' מה שיהי' וירד עוד כמה מעלות עד שכיבה את הפנס שלו, ונשאר עומד בחשיכה, ונעשה רעש יותר מקודם, וכאשר ראה שיסתמו ויעמדו את הדרך, והתיישב איצ, ואמר יהי' מה שיהי' והשליך מעליו את כתנתו והשליך את עצמו לתוך המים בחזקה, ואז שקטה בבית הטבילה רק שמע קול מא' שמכה באצבע אחד על השני, ואמר "כבר נצחני" כאשר טבל הרבה טבילות עלה על המעלות ולבש בנחת ואין קול ואין צוחה ואין שום פחד, כאשר לבש את בגדיו ויצא לביתו, כבר עמד עגלה מלאה כ"ט קמה עם שאר מיני מזונות, הוא עבד עבודתו עבדהשיית כבכל הימים ואחר כ"ז החי' את נפשו השוקקה להשיית זי"ע :

מרבותיו הקדושים זי"ע

הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ בילדותו הי' משמש את רבו הק' ר"ד משה ל"ב מסאסוב זצ"ל, וכתב לי שיב ר' נתן דוד נ"י מגארשקאוויץ, כשהי' הרבי ר' בער מראדאשיץ בן י"ג שנים אמר לו הרבי ר' משה ל"ב מסאסוב בני כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה לכן אלמד אותך לשון הקודש, ולמד עמו :

שמעתי מר' חיים מאיר נ"י מלארז שמע מאדמו"ר הק' ר"ד היל" מראדאשיץ זצ"ל, שסיפר שזקינו הרבי ר' בער מראדאשיץ זי"ע, בימי חורפו שמש את הרה"ק ר' משה ל"ב סאסיבווער זצ"ל, פי"א נסע הרבי ר' משה ל"ב למרחקים

נפלאות מרבותיו הקדושים הסבא קדישא מו

מקום שהי' שם מתנגדים גדולים שונאי צדיקים ודרכי החסידים בכלל, ולקח עמו משמשו הרבי ר' בער בעוד הי' אז צעיר לימים, בבואם שמה באיזה עיר שכרו עבורם אכסניא על עלי' אחת ולנו שם, למחר בבוקר כאשר נתודע לאנשי העיר שבא „רבי“ בגבולם, שמחו הלצים הבריונים שיהי' מה לשחוק, ותיכף נתקבצו המון רב להאכסניא שהתאכסן שם הרבי ר' משה ליב עם הסבא קדישא, וורקו שמה אבנים ועצים, הרבי ר' בער בראותו שלא ייעפו ולא יגעו ואדרבה זורקים בכל פעם יותר ויותר, שאל את רבו הקדוש הרמ"ל זי"ע, האראה להם מה שאני יכול, (כי רצה להענישם) ולא הניח לו הרה"ק, עד שראה הרבי ר' משה ליב שהגיע הדבר לירי סכנת נפשות ממש, אז נגש בעצמו אל החלון היוצא אל השוק, והכריז בקול רם, ואמר בזה"ל סומים, אלמים, חרשים, גדמים, וכל בעלי מומין במשמע, וכל הצריכים להושע תבאו נא הנה חיש מהר ותראו ישועת ה', ובאו כלם ונתן לכל אחד ואחד תרופה לנפשותם ואז נהווה קידוש השם מזה ונסתמה פי המקטריגים ופייסו כלם את הרבי ר' משה ליב מסאסוב זצ"ל, ומאז פחדו מאד מהצדיקים ותלמידיהם והי' נזהרים מאד שלא יכוו בגחלתם :

מאמר יקר מהרבי ר' משה ליב מסאסוב זצ"ל

כתב לי הרה"ג המפורסם לשם ולתהלה מו"ה צבי יחזקאל מיכלזאהן שליטיא אבד"ק מפלונסק וכעת בווארשא .

בשם ה' ובעזרתו ית"ש ווארשא ועש"ק שמות הרפ"ט.

פ"א בא הרה"ק ר' ישכר בער טראדאשיץ זי"ע בהיותו צעיר לימים אל הרה"ק ציס"ע מו"ה ר"ד משה ליב מסאסוב זצ"ל להסתופף בצל קדושתו לשמוע לקח מפיו הקדוש, וכאשר נפטר מאתו ליסע לביתו, הנה דרכו בקודש של הרה"ק הני"ל לעשות לזיה לכף אורח הבא אליו, וכן עשה להאורח הקדוש הזה, והנה האורח ההוא ברגליו הלך ואמתחתו עם בגדי שבת וחפציו הפשי"ל לאחוריו על כתיפו כי לא השיגה ידו לשכור לו עגלה לנסוע לביתו וביקש את רבו הי' הנ"ל שיברכו גם בזה שיזמין לו השי"ת עגלה לביתו כי קשה לו ללכת ברגליו לשאת אמתחתו עליו, והנה דבר הרה"ק אליו לאמור :

ר"ן אמרו (ר"ה דף כ"ו ע"ב) לא הוו ידעו רבנן מאי השלך על ה' יהבך וכו' ולכאורה הדבר הוא לפלא, איך רבותינו הקדושים אשר כל רז לא אניס להו הוצרכו ללמוד פ"י המקרא הזה מההוא טייעא, אך הענין הוא כך כי רבנן הללו בהיותם מתבוננים במדת הבטחון אשר דוד המלך ע"ה הזהיר אותנו עליו בזה הפסוק, הי' מסופקים עד כמה צריך להיות בטחוננו חזק בבוראו יתברך, כי יש בזה ב' אופנים כגון ע"ד משל בנידון שלפנינו שאתה צריך עגלה לנסוע לביתך הנה אופן א' מאופני הבטחון הוא שתבטח בשם ה', שיזמין לך עגלה נוסעת לנוכח דרכך ואתה תבקש את העגלון שיאספך לתוך מרכבתו, והוא ימלא משאלותיך, אולם יש עוד אופן אחר בבטחון יותר גדול מזה, דהיינו שהבטחון יהי' כ"כ חזק שהשי"ת יזמין לך עגלה עוברת לפניך, ובלי תביעתך הנה הבעל עגלה בעצמו יאמר לך עלה על המרכבה, וזה ענין אמרם ז"ל לא הוי ידעו רבנן מאי השלך על ה' יהבך עד שסיפר להם רבב"ח ואמר זימנא חדא הוה אזילנא באורחא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא ואמר לי שקול יהבך ושדי אגמלאי הנה הוא טייעא מרצון עצמו אמר לי שאתן

שאתן משאי על גמלו מבלי הקדמת מבוקשי אליו בזה, ולמדו מזה שהבטחון צריך להיות כל כך חזק וגדול כאופן השני שזכרתיו, כה הי' דברי הרה"ק ר' משה ליב מסאסוב אל הרה"ק ר' ישכר בער מראדאשיץ, ותפלת הרה"ק רמ"ל עשתה רושם ויהי טרם כלה לדבר וישאו עיניהם ויראו והנה עגלה מרקדת ישרת דרכה לעומת העיר אשר הרה"ק ר' ישכר בער הגי'ל דר בה ובבואה לפניהם העמיד הבעל עגלה את הסוסים, וישאל את האורח הק' ר' ישכר דובער לאמור אנא תלך והשיב לו למקום פלוני, ויאמר אליו הלא אנכי גי'כ נוסע שמה, עלה על המרכבה, ובא האות והמופת אשר דבר איש האלקים רמ"ל אליו. ועיין בס' בית יצחק על מס' מגילה דף י"ח בזה, ובחידושי עה"ת פירשתי עדין המדרש פ' מקץ אשרי הגבר אשר שם ד' מבטחו זה יוסף וכו' בשביל שאמר כי אם זכרתי וכו' נתוסף לו שתי שנים דמקשים דהמדרש מביא אשרי כו' דמשמע דיוסף בטח בד' והסיום משמע שלא בטח וכבר נדפס בשמי' בס' נפלאות יצחק דכ"א ע"ב באריכות בזה, ובדברי הרה"ק רמ"ל פ"י גם בהקדמת ס' הלכה למשה על מס' ב"ק :

שמעתי בילדותי שסיפר זקני אדמו"ר הרה"צ וכו' מו"ה ר' אשר אנשיך זצ"ל מ"אד"ן שאשת הרה"ק ר"ר משה ליב מסאסוב זצ"ל, היתה חולנית

ומכוערת וקצר קומה מאד ר"ל, ובכל זאת היתה מכעסת ומקנטט אותו תמיד בחרופים וגדופים והוא קיבל תמיד באהבה וכידוע הי' הרה"ק רמ"ל יפה תואר מאוד נגבה קומה ותוארו כתואר פני המלך ובכ"פ הי' מרגלא בפומי' לבקש בזה"ל רבשיע חוס ורחם עלי ותן לי חן בעיני "שאשא" (כי אשתו הי' שמה שאשא) שלא תכעוס עלי מהיום והלאה. דע וראה כמה גדול ענותנותו ושפלותו של הצדיק הקדוש עליון הזה, זי"ע ועכ"י :

עוד שמעתי ממנו, איך שפ"א עבר לפניו נכרי אחד גבה קומה ובעל בשר ולחיים אדומים שהי' נראה יפה מאוד, הי' מתמה ע"ז מאד הרה"ק רמ"ל ואמר להעומדים סביבו הראיתם כזאת לא אוכל להבין זה מאין ימצא ערל שיהי' שמן כ"כ ושיהי' בעל בשר כזה בשלמא אנחנו מתורה מאיזה עלים גמ' או מתפלה כראוי מהתענוג הזה שואבים כח וחיות ועי"ז אנו נראים יפה מעונגים ושמנים אבל הערל הזה מאין יכול לשאוב חיות וכו'. ראה כמה גדול תמימות קדושתו, שבאמת לא הרגיש בעצמו שנוכל לשאוב כח וחיות מדבר אחר זולת תורה ותפלה זי"ע :

כתב בס' ע"ש צחצחות שהרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב זצ"ל, אמר עליו שבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו כידוע ומפורסם המעשה מהיולדת עניה סוערה בחורף ובקור והרבי רמ"ל התלבש את עצמי במלבושי נכרי בחצות ליל ונשא על שכמו עצים להיולדת לבל תכירו וחטב בעצמו העצים ועשה האש ובישל עבורה חמין ואז אמר תיקון רחל ותיקון לאה ורבינו צבי הלך אז אחריו בלאט וראה כ"ז ואמר עליו פסוק הגי'ל :

עו"ש כל צדיקי דורו התפארו במדריגותיו באהבת ישראל עד שהי' משתתף תמיד בצער כל איש כאלו בא עליו ממש הצרה, והשתדל על יתומים לפרנסם ולכלכלם, ובידיו הקדושים הי' חופף ראשם וריפא אותם בעת אשר הוכו בשחין ר"ל, ועשה להם רטיות עד שהוא הי' אומר כי האיש אשר לא יוכל למצוץ דמי המכות והשחין מילדי בני"י לא הגיע עוד לחצי אהבת ישראל עכ"ל :

מרבו הק' ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא זצ"ל

שמעתי מדודי הגאוה"צ כו' מו"ה ר' יחזקאל שליט"א אבד"ק זארנוב ששמע מזקינו הרה"ק מרן ר' הי"ל מראדאשיץ זצ"ל, שפ"א בעת שזקינו הרבי

נפלאות מרבנו הק' מאפטא זצ"ל הסבא קדישא מו

ר' ישכר בער מראראשיץ זי"ע. הי' במעויבוו אצל הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא זצ"ל, ובא לקחת פ"ש מרבנו הק' הנ"ל שהה שם זמן כביר והשיחו ביניהם ענינים שונים עד שהבעל עגלה של הראראשיצר לא יכול להמתין עליו עוד וידץ אל נאות קדשו של המעזיבוזער לזרוז את הרה"ק מדאדאשיץ שיקצר השיחה, ועמד אצל הפתח עם הבייטש שלו כדרך הבעלי עגלות ואמר אל הדאדאשיצר שימהר את עצמו כי כבר המתין עליו זמן רב וכבר בא העת לנסוע, ובעמדו שם שמע שהמעזיבוזער אמר אל הדאדאשיצר שיש לו טיוליק אחד אשר יוכל בו לכסות היים האוקינוס ומקום אשר מונח שם הטיוליק, הוא בשקעטילי של טאבאק שלו, ואח"כ פתח את היד והראה לו את השקעטילי שלו אשר הי' מקורם מכוסה תחת ידו, הבע"ג בשמעו הדיבורים האלו והגוזמות לא יכול להתאפק עוד, וצווח בקול אל הצדיקים היושבים שם (וויא לאנג נאך וועט איר אזוי גארניצין) עד מתי תדברון שטותים כאלה, וכאשר גמרו השיחהם לפה ממנו הראדשיצר פ"ש, ובישבו על העגלה אשר הי' שם איזה חסידים וידאים אשר נסעו ג"כ לאותו עיר שנסע הראראשיצר, אמר הרה"ק מראדאשיץ להם בזה"ל אני הייתי מכיר וגם שימשתי ק"כ צדיקים בעלי דוח הקודש זי"ע, אך משקולת של זהב (גאלד גיוואכט) בפיו כמהו לא דאיתי כאשר ראיתי אצלו עכ"ל, ובוה נוכל ללמוד גדלות הצדיקים הקדושים אשר דבדיהם סתומים ונעלמים מעין כל זי"ע:

ואגב אורחא אביא פה איזה ענינים מהרה"ק הנ"ל בעהמ"ח ס' אוהב ישראל זי"ע. **כתב** בס' זכרון טוב סיפר מרן ז"ל שבהיות האפטער בבארדיטשוב בתוך המון רב שקבלו פניו, הקדיבו לפניו, כוס יי"ש וחתיכת לעקיך דגניי, ואחד טעימתו הלך בבית אחת הנה ואחת הנה, וסיפר גוזמא שבעיר יאס (שהי' לו דירות ורבנות בשם) בנו גשד שלפני ביתו המפואר, והי' מספר העצים והמסמדות לאלפים בדרך גוזמא גדולה, ועמד שם סוחר א' מ' נח שהי' מיאס, ונענע ראשו ואמר כן רבינו, האמת כדבריכם, והחזיר האפטער את פניו אליו ושאלהו, ד' נח מנין אתם יודעים זה בדרך תימא .

עו"ש פ"א הי' מרן (הנעשכיוער) עם אחיו הקאוולער אצלו במעזיבוו והי' האפטער מנהיג את אדמו"ר מרן זצ"ל בכל חרדיו כרי לחבבו, ואמר מרן שהי' זה בכונה מחמת שהיתה אשת האפטער מוטלת חולנית (והי' כונתו שיתן מרן דעתו להתפלל עלי') וסיפר לו האפטער שמחמת יראתו ממלשין צוה לשרוף הפתקאות ושרפו אותם שלשה ימים כסדרן, ומרן התאפק מאד מלשחוק על הגוזמא מחמת שירע דרכו בקודש :

עוד סיפר מרן שהאפטער זצ"ל אמר שהי' כבר עשרה פעמים בזה העולם, והי' בחי' כ"ג, ונשיא, ומלך, וכו', ושהוא בפעם הזה בעולם לתקן ענין אהבת ישראל, ושהי' טוב בטבעו מאוד, ואמר שכמדומה לו שלא יצטרך להיות עוד בפעם אחר בזה העולם :

עו"ש כשריבר מרן מהרב מאפטא אמר שהרב מאפטא הי' דגיל לספר גוזמות ואמר בשם קדוש אחד שהוא יודע סוד מאמר חז"ל גוזמא קתני לכן היה יפה כחו יפה לומר הגוזמות :

עוד סיפר מרן שאשה זקינה א' סיפרה לחבירתה בזה"ל, איני יודעת אם בהקיץ או בחלום דאיתי את בעלי ע"ה שנפטר זה כמה שנים והי' מהלך ורץ, והתחלתי לבכות הנחתי עם יתומים בחוסר פדנסה, והוא מחמת מדוצתו לא ענני, ובשובו אמר לי הנה מצתה יהי' לך פרנסה ימה שלא השבתי לך תחילה, כי הייתי טרוד לעשן **חזק**

הדרך לזכר האויר שאין יכולין לסבול אותו הצדיקים מאה"ק שבאים לקבל פני האפטער שיפטד מהעולם בקרוב זה הי' ביום ג' ואז הי' האפטער בבריאותו עדיין, וביום ה' נפטר האפטער זצוקלה"ה זי"ע ועכ"י וסיים מרן זו מעשה יפה ואי"כ ב' פעמים :

מרבו הק' המגיד מקאזניץ זצ"ל

כתב בס' שפתי קודש וז"ל שמעתי מהחסיד הישיש המופלג מו"ה משה הכהן ז"ל נכד המגיד הקדוש מקאזניץ זצ"ל כאשר כבר הי' דר הרה"מ ז"ל בקאזניץ הי' לו דוחק גדול בפרנסתו בימי חורפו ולמד אז בישיבתו הרה"ק המפורסם הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ זי"ע, והי' אז בחור והוא הלך בכל עש"ק לאסף מצות מבעה"ב הצדיקים על הוצאת ש"ק להרה"מ ז"ל ואסף בכל ערב ש"ק לערך ג' דיגרי כסף, פ"א אירע בימות החורף שהי' אז קוד גדול ונתרשל עי"ז מליילך וכבר הי' רד היום בעש"ק, ולא הי' להרבניית להכין שום דבר על שבת קודש ובאתה לביהמ"ד ואמרה להרה"ק הנ"ל, "בעריל" אתה תגרום לי שלא אוכל להדליק נרות על ש"ק, כשמוע זאת רץ בנוריות וגבה הסך הרגיל, ורצה אז להתאמץ ולגבות יותר איזה פרוטות ולא עלתה בירו, פ"א חשקה נפשו של המגיד הק' מקאזניץ להוציא מחשבתו מכח אל הפועל ליסע אל הרב המגיד הגדול ממעזריטש זצ"ל וקיבץ לעצמו זמן רב מקודם מצות על הוצאות הדרך וקנה לעצמו סוס ועגלה ושכר עלם עגלון ונסע איזה שבועות מעיר לעיר ובכל מקום בואו פרסם אותו העגלון עם מי הוא נוסע, ובאו אליו אנשים ונשים וטף שיברך אותם ובעד זה נתנו לו כסף, ומזה הי' לו לקנות מספוא להסוס ולפרנסתם בדרך, וכאשר באו למעזריטש, ויסר אל בית מלון אחד והניח שם התיבה עם החפצים, והספרים שהי' עמו, ורץ תיכף לבית הרה"ק וישב אז בחדר החיצון הרה"מ ז"ל מסקאהל בעהמ"ח ס', דברת שלמה" והרב הנ"ל הלך פנימה ליקח רשות מרבו הקדוש, ואגב אמר לדבו הק' שבא אבך מפולין ורוצה לכנוס, והשיב הרב המגיד ז"ל הנה הוא בא ורוצה לכנוס עם מחשבות של טרדת עוה"ז שלו, ויצא ואמר לו דברי הרה"ק ז"ל ואז הכיד בו שהוא יודע מחשבותיו כי כך הי' אז כאשר רצה לכנוס נזכר ששכח את המפתח של תיבת החפצים שלו מליקחו מהמנעול ע"כ הי' מוטרד שלא יפתח מי את התיבה ליקח משם איזה חפץ וחזר אז אל האכסניא וסגר במנעול את התיבה ולקח עמו את המפתח והלך לטבול ואח"כ בא, ואז ניתן לו רשות ונכנס להרה"מ הגדול ז"ל, ואז עמד אצלו תלמידו הרב הגאון"ק בעל "התניא" ז"ל, ונתן לו הרב המגיד ז"ל שלום ושאל אותו מאיזה עיר הוא, וא"ל מקאזניץ ושאל אותו כמה פרסאות יש משם לעיר ווארשא והשיב לו י"ב פרסאות, אז קם הרב המגיד ז"ל מכסאו, ואמר בשמחה ת"ל כי עתה יאמרו בווארשא כתר יתנו לך כו', וגם אמר לתלמידו הגאון"ק הנ"ל תודה לאל כי הומין לי אברך שיגי' לי את הסיודור האר"י ז"ל שיש לי בכת"י, ואז הבין הגאון"ק הנ"ל, שהרה"מ אמר עליו שהוא מקובל גדול, וישב שם המגיד מקאזניץ ז"ל י"ב שבועות והגי' את הסיודור ובמשך הזמן הזה קיבל מהרה"מ הגדול ז"ל כל הח"ת שאמר מעת שהתחיל לאמרם לפני תלמידיו הקדושים, ואח"כ נסע לביתו ולא זכה להיות פ"ש אצל רבו הרה"מ הגדול זי"ע, פ"א שכח דבר א' מח"ת ששמע מרבו הק' ממעזריטש ז"ל, והי' לו צער גדול מזה, והתענה עי"ז והלך לטבול, ואחר שבא מהמקוה בא אליו אחד מתלמידי המגיד הגדול ממעזריטש ונתן לו שלום ותיכף שאל אותו אם הוא יודע מה שאמר הרה"מ הגדול ז"ל, על פסוק זה והשיב הן ושמה שמחה גדולה והודה להשי"ת עי"ז שהחזיר לו אבירתו ע"כ :

שמעתי

נפלאות הסבא קדישא

מח

תורותיו הקדושים

שמעתי מדורי הרה"צ ר' יוסף ברוך שליטיא ששמע מדויז אדמו"ר הרה"צ ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדאשיץ שאמר בשם זקנו הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ זי"ע על הכתוב ואכלתם לחמכם לשובע ופי' רש"י שם אוכל קמעה והוא מתברך במעיו. והקשה מן מראדאשיץ ממי' אם הארץ יתן יבולה ולא יחסר פטוב הארץ למה לא יהנה מברכת ה'. ותירץ מן ז"ל, דהברכה הגשפעת ממרום מחמת שמירת מצות ה' וקיומו. נשפע באופן שלא יבעטו בהקב"ה בעל המשפיע מקור החסד ולא ישכחו הלאה כמחז"ל מלי כריסיה זני בישי' ברכות ל"ב ובספרי שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה שנאמר פן תאכל ושבעת כו' ורם לבבך ושכחת. לזה פי' רש"י ז"ל אוכל קמעה והוא מתברך במעיו שלא יצטרך לריבוי אכילה שמביא לידי חטא א) רק אוכל קמעה והוא מתברך במעיו וממילא יוסר ממך הגרמת החטא ועי' וישבתם לבטח ודפחתי. וכמו שכתב בס' זרע קודש פ' וישלח שמעתי מפי ארטר"ר מלובלין שאמר שהוא מתפלל על אדם שיושפע לו עשירות ובהשפעה זו נשפע גם יראת שמים כי שפע המקום ב"ה נכלל מכ"ט וכשהקב"ה ישפיע לאדם טובה בתוכה כל מיני טובות אפי' יראת שמים דהיינו העזר הבא לו מקודש ע"ד מי הקדימני ואשלם עכ"ל:

כתב לי ש"ב הרה"צ ר' פנחס שליטיא מחז"ל שמעתי מאנשים נאמנים בשם אא"ו זצ"ל מראדאשיץ על הפסוק בפ' עקב פן תאכל ושבעת הפי' הוא כן פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ובקרך וצאנך ירביין וכסף וזהב ירבה

א) וכן כתב בס' תנרבי"א זוטא פ"ג מעיד אני עלי שמים וארץ שלא נחקבלו בני אדם למיתה ואין כל צריה יורד לירי לער אלא מתוך אכילה ושחיה כו', ובא"ר פכ"ו מביא צו"ל ואם לא זכה אדם לבקש רחמים על ר"ח שיכנסו לתוך מעיו מכ"מ יבקש רחמים על אכילה ושחיה יחירה שלא יכנסו לתוך מעיו והאר"י ז"ל כתב כל מה שהאדם אוכל בחול יוסר ממה שראוי להקייס נפשו כמ"ס לדיק אוכל לשובע נפשו וכל המותר נקרא פרש חגיגה ומוסף כח אל החיובים ואינו אוחז להשלמה נפשו כ"א המיעוט נריך להקייס ומה שאדם אוכל בשבתות וי"ט הכל הוא רוחניות ונבלע באיברים עכ"ל.

ובס' עבודת הקודש וז"ל כל סעודות החול הנוסף על כדי צריאותו הוא לסט"א ר"ל לכן אם צטל נפש הוא אף כי הוא עשיר ימעט צהענוג צימי החול כי החענוגים בחול הוא כזונה משכן לסט"א ואוי לו כי איבריו מחטנאים שחונה עליהם הסט"א ולו הכין כלי זיין ליצר הרע להלחם צו עד רדתו חיים שאולה.

ובס' מדרש פנחס וז"ל אמר שים לאדם למעט באכילתו כי כל משך אכילתו דנין את האדם למעלה וגם כל הצרואים לפי אכילתו כן הוא משך ימיהם כי יש צרואים שהם בארץ ואוכלים כל ימיהם ומשך חיותם הוא מעט וכו', ובס' י"ח וז"ל אני יודע שריבוי אכילה הוא רק יצר הרע וזו שקר שיומר שיאכל ימיה יוסר והראיה ר' ליב בן שרה ור' יוס טוב שחיו ע"ב או ע"ר.

ובס' נועם מצדדים כי וז"ל דהנה עיקר עבודת ה' שיהי' כל מעשי אדם לשם שמים לשם פעלו ולא יהיה שום דבר להנאתו גם אכילה ושמי' ושינה ודומיהן וכאמור בכל דרכיך דעהו וכאשר אמרו חז"ל ע"ז פרשה קטנה שכל גופי תורה חלוין בה כו', ובס' נועם א"י ב"ד פ"י הכתוב וקווי ד' יחלפי' כח, כי צרוצ בני אדם כל יגיעם הוא בשעת התפלה לכונן הלכ ולרחיק הפניות אכל בשעת אכילה לא יהיה להם שום עמל ויגיעה

לך וכל איל ירבה אם תרבה כל זה ורם לבבך שתרום לבך בדרכי ה' אם יהי כ"ט לישראל אז ושכחת את ד' אלקיך יהי שכיח ד' אלקיך אצלך בלבבך כי אין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה ורחבות ידים:

מתורותיו הקדושים הנודעים ל"י

בעוה"ר נאבדו הכ"י שהי' מונח אצל נכדו הרה"ק מרן ר' חיים מאיר מפינטשוב זצ"ל ואצל הרה"ג שליט"א והצגתי רק איזה דברים לקוטים. הועתק מכ"י של הרה"ג וכו' מויה חיים צבי זצ"ל אבד"ק זאוויכאסט בן הרה"ג הק' ר' משה אפרים זצ"ל אבד"ק קאליש. שמעתי מאדמו"ר מחו' הרב הקדוש מראדאשיץ זצ"ל.

(א) **בגמ'** ברכות ו' מנין שהקבי"ה מתפלל שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי. תפלתם לא נאמר אלא בית תפלתי מכאן שהקבי"ה מתפלל, וקשה הלא לא בא אלא לומר שהקבי"ה מתפלל, למה צריך לסיים בית תפלתם לא נאמר מאי ג"מ אם הי' מתפללים ג"כ הלא כבר מוכיח שהקבי"ה מתפלל מקרא דבית תפלתו, אך הענין הוא, שהקבי"ה ברצונו תפלת ישירים וזה נחת רוח שלו ונותן

כי יאכלו להנאחס ומה מקום לעמל ויגיעה אצל הלדיקים כבר אמרו חז"ל שעת אכילה שעת מלחמה ובשעת חפלה אינן לריכוין יגיעה כי מושבתם זכה וצדורה רק בשעת אכילה יתנו כח ויגיעה לכל יאכלו לחאזה כלל וזהו יחליפו כח שמחליפים נתינת כוחם מרוב בני אדם ע"ש ודפח"מ, וצ"ל בית אהרן מביא בשם הרה"ק ר' שלמה מקארלין ז"ל שאמר בזה"ל אז עם קימט לוס עסין איין מען איז זיך מקרר פין חמות אכילה ווערט דאס גירעטיגט גלגול שלג, וצ"ל דרך אמונה ומעשה רב מביא בשם ס' זכרון דברים מהרה"ק ר' סענדער מקאמארנא ז"ל וז"ל עוד י"ל ע"פ הידוע להשכ"ר שצ"ל דבר יש גילוי הק' ונשמות מגולגלים הרבה וע"י שאדם אוכל ומחזק כוחו לעבודת האל ועובד אח"כ עם אוחו החיות שהיה במאכל את ה' יש עליה לאותן הנשמות הק' וזו שלחן דומה למזבח של מעלה שמיאכל עומד ומקריב עלי' נשמות ישראל להעלותם לאל אחד ושמעתי ממורי הק' מוה"ר יעקב יצחק מ"רב"ץ ז"ל ג"ע מ"כ שאמר שיזהר כל אדם שלא יהא ח"ו בגדר ירבעם בן נבט שחטא והחטיא את הרבים כי אדם אוכל באוכלי מאכלות אשר צו רבים מנשמות ישראל מגולגלים והולך אח"כ עם אותן החיות והנשמות הק' ומכעיס לבורא מחטיא ג"כ לאותן הנשמות שהי' במאכל וכדבקו צו להעלותם ואדרבה לא די שלא העלם אלא הוסיף חטא על חטאם הרי זה כמו ירבעם צ"כ עוד שמעתי אומרים משמו הק' לזה עלה היעולה טרם ילך לאכול יפספס במעשיו ממה שעבר בכדי שיעלה אותן נשמות למקום טוב עכ"ל, עוד מס' הכל"ל בשם רבינו היהודי הק' מפרשיסחא הזכיר אפי' לאנשים פשוטים שלא יאכלו בתאוה ולהתפלל קודם אכילה שיהא לו זכות אבות שלא יפול בהתאות ולא יתגסס, אדם שאוכל שלא לשם שמים גרע מזהמה שמעלה אכילה בזה שמעלה גרה ואם אדם אוכל בתאוה אין עוד הקנה להמאכל ע"כ

ובס' שערי האמונה מביא בשם ס' מנחת יהודא וז"ל הוכחה כמו רבינו משה קורדיוואדי ז"ל דכל קדושה הנבחרת הוא לקדש א"ע בשעת אכילה א' דכה"ס ניהנה ע"י שאמר מרע"ה למלאכים גדולה לגימא, צ' דזה אלי פי' זה השלחן אשר לפני ה' ונודע דבים ראו כביכול כאומרים ויניקו דבש מסלע נמלא עיקר קדושה הוא בשלחן וזה אלי זוקא, לכן לריך האדם לקדש א"ע בשעת אכילה והבן.

נפלאות תורתו הקדושים הסבא קדישא ממ

התעוררות בלב ישראל להחפלא בכונה, ובזה ידע אדם שאם מתפלל לפעמים לא יגבה לבו, כי ידע שזה כח הקב"ה וזה מאמר הגמ' 'הקב"ה מתפלל' ומה הוא התפלה שהקב"ה מתפלל שיתפללו ישראל, וזה תפלתם לא נאמר אלא תפלתי, פי' מה שהמה מתפללים היא תפלתי, וע"כ שפיר מסיים מכאן שהקב"ה מתפלל כנ"ל:

ובס' מנחת אלימלך מובא בסגנון אחר וז"ל שמעתי מא"א ז"ל שאמר בשם הרה"צ מו"ה ר' דוב בער זצלה"ה מראדאשיץ, שפי' הגמ' מנין שהקב"ה מתפלל שנאמר והביאותים אל הר קדישי ושמתים בבית תפלתי תפלתם לא נאמר אלא תפלתי פי' הוא ז"ל באופן אחר היינו שהגמ' מזהיר אותנו כשלפעמים כשאדם מתפלל בהתלהבות גדול וברעת צלולה לא יחשוב שכחו ועוצם ידו הי' זאת רק שהכל הי' מאת הקב"ה שלולא הקב"ה עזרו וכו', וזה פי' הגמ' מנין שהקב"ה מתפלל רצה לומר בזמן שאדם מתפלל בהתלהבות מתוך יראה ואהבה מנין שכל זה מאת הקב"ה ולא כחו ועוצם ידו של אדם עשה זאת שני' בבית תפלתי כמו שאמרו חז"ל פתחו לי כפתחו של מחט וכו' עכ"ל.

ב) ובני דן חושים פי' אם דנים הבנים 'חושים' יהי' הגאולה חיש מהרה, והבן:
ג) עשו לי סעודה קטנה שאשמח בכם כי יותר ממה שהעגל דוצה לינק פרה רוצה להניק, אכן אם אין העגל מתחיל לינק אין הפרה מורדת השפע, וכן אם אין ישראל מעוררים השפע אין השפע יורד למטה וזה עשו לי סעודה לשון מסעד כדי להוריד השפע ואשמח בכם במה שאוריד השפע:

ד) באופן אחר ע"ד אומרים פתחו לי כחודו של מחט וזה סעודה לשון מסעד ואשמח בכם במה שאוריד לכם הרהורי תשובה:

ה) בגמ' די לעולם אני ואתה (רשב"י אמר כן לבנו) פי' כי איתא בחוספתא שעיקר בריאת העולם שיאמרו אתה הוא אלקיננו והקב"ה יאמר אני ה' א', וזה די לעולם אני פי' מה שכולם מודים באני ה' א' ומודים ואומרים אתה אלקיננו, (ע"כ לשון העתקה שקבלתי משיב ר' חיים צבי נ"י):

שמעתי מכ"ק דודי אדמו"ר ד"א שליט"א מראדאשיץ בשם זקינו מרן הסבא קדישא מראדאשיץ, אל נא אחי תרעו, אם אינם יכולים להתפלל ולפעול עם התפלות ותחנונים חלילה, אזי הוא העצה 'אחי תרעו' להתחבר עם רעים ולסעוד יחד באהבה ואחווה וריעות כי מתוך שסועדים יחד מביאה לידי התחברות ואז נחשב להקב"ה כאילו כיוונו בכל הכוונות הראויות לכיון בתפלתינו, ועי"ז יושיעם ממצוקתם, והוא מוסיף עי"ז ויסעו מהרדה ויחנו במקלות, פי' שאם יש לאדם חרדת הלב מחמת הצרות שיש לו ר"ל אזי הוא העצה ויחנו במקלות להתחבר יחד עם ריעים באהבה ואחווה:

שמעתי משיב הרב הגאון ר' חיים אשר שליט"א, שאמר בשם זקינו מרן הסבא קדישא מראדאשיץ זצ"ל, טעם הגון על נתינת פדיון לצדיק, שזהו כעין דאמרינן בגמ' (ב"מ לב) אצל מצות פריקה וטעינה הלך וישב לו ואמר הואיל ועליך מצוה אם צדונך לפרוק פרוק פטור שנאמר עווב תעווב עמו, ועד"ז הוא כאן כשבא אדם להצדיק שיתפלל עליו והצדיק מחויב לרחם עליו ולהתפלל בעדו, אבל האדם צריך ג"כ לסייע להצדיק ע"ז, וזהו בנתינת ממון לו שאז בניקל להצדיק ליתן דעתו עליו ולהתפלל בעדו, ועי"ן בס' 'אגרא דפרקא' שכתב בשם רבינו הקדוש מלובלין זצ"ל, טעם נכון ע"ז דהענין הוא בבא איש להתפלל אל השי"ת בעד חבירו הנה יחשב לעזות ח"ו באמוד לו למה חבירך אינו מתפלל בעצמו ע"כ הוא לקבל זו רוח יתידה בך שאתה הגון בעיניך מחבירך להתפלל לפני בוראך ע"כ עצה היעוצה ליקח איזה

איזה שכר ע"ז וא"כ הוא תשובה בפני המקטרג שבביל זה אני מתפלל בשלמו משכורתי ומחויב אני לעשות שלוחתי עכ"ל, ועיין בס' עשר צחצחות בשם הרה"ק ר"ר אלימלך מליזענסק זצ"ל, בשם ס' מא"ק וז"ל, לכאורה דבר הפלא ופלא מה שהצדיקים יצטרכו ליקח נדבות מאחרים לפרנסתם הלא המה יכולין להתפרנס בזרוע מאבינו שבשמים כי כל העולם ניוונים בזכותם ובשבילם נברא העולם ואמר תירוצ' ע"ז אדמו"ר הק' מליזענסק כי לכן נסתבב כן כדי שיהי' להם התקרבות עי"ז אל הצדיקים לתקן גר"ג שלהם ע"י השייכות שיש להם עם הצדיקים ע"י המעות שנותנין, ולפעמים באים להצדיק לבקש ממנו איזהו טובה בעניני גשמיות לבד והצדיק רואה בהשורש נשמה שהם צריכין תיקון בנר"ג ולאשר אין נותנים אל לבם לתקן לכן שולח להם הבוב"ה סיבה בעניני גשמיות שיצטרכו לבא לפני הצדיק לבקש אותו להתפלל עליהם ונותנים לו מעות בעד זה והצדיק עושה להם טובה בנשמה עכרה"ק :

ובס' אמרי צדיקים מביא בשם הרה"ק ר"ר ישראל צ' מרוזין זצ"ל וז"ל סיפר פ"א מר' הירש ליב מאליק זצ"ל שפ"א נסע בדרך ובא למקום רפז וטיט, בקשה ממנו שם גפש אחת שיעשה לה טובה, השיב לה מה לי ולך שאעשה לך טובה כיון שרשע אתה ושוכן במקום בזה, מסתמא שוה אתה זה הגמול, והשיבה זאת הנפש, כשהייתי בזה העולם נתתי לך ממון, אמר הרב ז"ל כיון שכן מוכרח אני לעשות לך טובה, עכ"ל :

מה שכתב לי הרה"ג בנש"ק מו"ה ר' חיים טייטלבוים שליט"א ראב"ד דק"ק בריגל ששמע מזקיני הרב הגאון"ק ר' טובי' ליפשיטץ זצ"ל אבד"ק בריגל שהי' חתן הרה"ק ר' ישראל איטשא זצ"ל מראדאשיץ וז"ל, בחנוכה אמר על החרוז של הנרות הללו קודש הם היינו שנשמת ישראל נקראת נר כמאמר הכ' נר ד' נשמת אדם, ואין לנו רשות היינו מרת הדין כי "לנו" גימטריא פ"ו כעין מספר "אלקים" שמורה על דין, א"ל רשות להשתמש בהן, שמדת הדין אין לו רשות לשלוט בישראל אלא לדאותם בלבד שמדת הדין נברא רק ואך להראות לישראל כמה"כ והאלקים עשה שיראו מלפניו כדי להודות ולהלל לשמך הגדול על שניצלנו ממדת הדין ע"כ :

מה שכתב לי הרה"ג בנש"ק כו' מוה"ר משה ליפשיטץ שליט"א אבד"ק בריגל ששמע מזקיני הרב הגאון"ק ר' טובי' ליפשיטץ זצ"ל הנ"ל ששמע מח"ו הסבא קדישא מראדאשיץ שאמר פ"א בליל פסח על שאלת התם מה זאת ואמרת אליו בחוזק יד כו', ואמר כתיב בזאת יבא אהרן אל הקודש והצדיק ההולך בתמימות שואל מה זאת היאך אפשר לבא לזאת המדריגה ולכנוס אל הקודש פנימה איש קרוץ מחומר ואמרת אליו הלא גם במצרים הי' משוקעים במיט שערי טומאה ר"ל והי' אתערותא דלעילא והקב"ה ברוב רחמיו הוציא אותם בחוזק יד מן הטומאה והכניס אותם בקדושה ברגע חדא א"כ גם עתה אם אדם מכין עצמו לעבודת הבורא ופותח פתח כחודה של מחט אזי הקב"ה מאיר עליו אור ממרום ופותח לו פתח כפתחו של אולם, עכלה"ק .

שמעתי מכ"ק אדמו"ר מרן הרה"צ ר' חיים אשר שליט"א מראדאשיץ בשם מרן רבינו הסבא קדישא מראדאשיץ, בגמ' יומא פ"ו גדולה תשובה שבשביל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כלו, ואמר הוא ז"ל הפי' דהנה ידוע היויכות של הקב"ה עם הכנס"י, דהקב"ה טוען שובי אלי ואשיבה אליכם היינו שמקודם צריכים אתערותא דלתתא וכן מציינו כמה פעמים בתורה ושבת עד ד' אליך וכו', ומלתא את ערלת לבבכם וכו', וכנס"י טוענים להיפך, השיבנו ד' אליך וגשובה, היינו דמקודם צריכין אתערותא דלעילא שיכנע ערפנו לשוב אליו ית"ש באמת, וזה פ"י הגמ' יחיד שעשה

שעשה תשובה זה יחידו של עולם אם עשה תשובה היינו ששב מטענתו ומתרצה ומסכים לטענת כנסיי או מוחלין לכל העולם כלו א)

שמעתי משיב הרה"צ ר' פנחס שליט"א מחצילים בשם מרן הרבי ר' ישכר בער זצ"ל מראדישיץ רמז על חנוכה מן התורה בפי' לך בפי' ויוצא אותו החוצה וכו', ויוצא אותו החוצה רמז שמצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים רמז שמצוה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק כי לאחר שקה"ח מתחיל צאת הכוכבים אם תוכל לספור אותם היינו שיהי' מוסיף והולך כדברי ב"ה ויאמר "לו כה" רמז "לו" אם יהי' זהיר בל"ו נרות של כ"ה כסלו יהי' זרעך, יזכה לבנים תלמידי חכמים כפי' רש"י בשבת על הגמ' הרגיל בנר הוי"ן ל"י

בנים תלמידי חכמים היינו ג"כ בנר חנוכה, עכ"ל ודפח"ח .

כתב

בס' "עטרה לראש צדיק" מאדמו"ר הרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב וצלה"ה בשם מורו ורבו הרה"ק אדמו"ר הסבא קדישא מרן ר' ישכר בער זצלה"ה מראדאשיץ על הפ' בתהלים כ"ח ומשירו אהודנו, הנה הדרך הוא שהצדיק העובד את השי"ת בהתעוררות הלב ובהתלהבות איננו יכול להתאפק את עצמו לפעמים מלהראות לאחרים את יראתו ואהבתו להשי"ת והתלהבותו בעבודת השי"ת, ולכאורה יפלא, מדוע עשה ד' ככה, שהצדיק לא יוכל להתאפק עצמו הלא יותר טוב הי' שיעבוד השי"ת בהצנע כמו שאמר הכי' והצנע לכת עם אלהיך, אמנם אין זה כי אם לעורר אחרים ג"כ לעבודת השי"ת, שיראו התלהבותו בעבודת השי"ת וישמעו ממנו דבריו הבורחים כאש ויוצאים מן הלב יכנסו בלב השומעים, ויתעוררו ג"כ לעבודת השי"ת, וזהו פי' ומשירי לשון שיריים, היינו מהשיריים שיוצאים מעצמם שאי אפשר עוד להתאפק בקרבי, מזה אהודנו, לשון מפעיל את אחרים פי' אני פועל בזה שגם אחרים יודו ויברכו להשי"ת :

עו"ש בס' הנ"ל בשמו הקדוש, על הפ' בתהלים קל"ט גלמי ראו עיניך ועל ספרך כל"ם יכתבו, י"ל בדרך משל למלך שחטא בנו כנגדו, והוא מוכרח למסרו למשפט להדיינים, היושבים על מדין, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, אמנם

א) כעין זה מובא בס' מאור ושמש פ' פנחס בשם הרה"ק המפורסם ר"ר מנחם מענדיל מרימאנוב שאמר מלינו שהקצ"ה מקיים כל התורה כמו שאמרו ז"ל מגין שהקצ"ה מינה תפילין ובמקומות אחרים איתא שהוא רופא מוליס וקוצר מתים ומרחם על האביונים מגין שהקצ"ה עושה תשובה, אמר הוא ז"ל מלינו שאמרו בגמ' שלשה דברים הקצ"ה מתחרט עליהם בכל יום, ואחד מהם הוא, על שצרא הילך הרע שנאמר אשר הרעותי עכ"ה, וכן א"ל קרבן ר"ח מלינו שאמר הקצ"ה לישראל הביאו עלי כפרה על שמעתי את הירח, ובס' שפתי לדיקים מביא בשם המגיד הקדוש מקאזיניץ ז"ל, וז"ל כתיב לא לנחם תשכחנו וגו' וכתיב השיבנו ד' אליך וגו' דנודע הויכוח הקצ"ה אומר שובי אלי וגו' וכנסת ישראל אומרים השיבנו ד' אליך וגו' וז"ל לא לנחם פי' בשביל גילוח תשכחנו ותעזבנו מ"ו אלא יתקיים בנו נלחמי בני והשיבנו אליך עכ"ל

כתב בס' אגרא דפרקא וז"ל אמז"ל גדולה תשובה שאפי' יחיד ששב מוחזין לכל העולם כלו, כחז בע"א היינו שמוחלין לכל העולם הערכות, ולכאורה הוא תמי' כיון דאין כאן חטא אין כאן ערבות ודאי אם הלוה משלם הערב פטור, וכל באפשר דהיינו שמוכפר אפי' על מי שהי' צידו למחות ולא מיחה ועל מי שלא הוכיח, הכה הם עזרו על מלוח טשה הוכה הוכיח, והוא חטא בפני עולמו אפילו הכי כיון ששב היחיד גילס נתכפרו כג"ל והוא נכון עכ"ל.

כשרואה המלך שהדיינים נוטים את הדין לחייב את בן המלך, מה הוא עושה, לובש עצמו בגדי מלכות, וכתר מלכות על ראשו, ועובר לפני הדיינים בעת שיושבין בדין, וכשהדיינים רואים את המלך מלובש בבגדי מלכות, מיד נבהלים מפניו ונופל עליהם פחד ורעדה ונוכחים שאת בן המלך הם דנים, ומיד מכריעין הדין לכף זכות, ומוציאים המשפט לאורה, וכן הוא בנמשל שהמלך הוא הקב"ה מלכו של עולם, ובני ישראל הם בניו שנקראים בנים למקום, ובימים הנוראים יושבים למעלה הבי"ד של מעלה בכסאות למשפט, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, וכשרואה הקב"ה שהבי"ד של מעלה מטים הדין לחוב על בניי ח"ו, הוא לובש עצמו כביכול בבגדי מלכותו ית"ש, והדר יקר תפארתו וכתר מלכות בראשו, וזהו גלמי ראו עיניך ג'ל'מי נוטריקון י"י מלך גאות לבש עיניך הם עיני העדה שהם הסנהדרין, הבי"ד של מעלה, פירוש כשהבי"ד של מעלה שנקראים עיני העדה רואין את מלכו של עולם כביכול מלובש בלבוש מלכות, אז ועל ספרך כולם יכתבו, היינו שכותבים את בני ישראל שהם בנים למלך כולם בספר החיים וסיים ע"ז רבינו זצלה"ה שהרא"י הוא ממשרע"ה שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת מזה רא"י שסתם ספרו של הקב"ה הוא ספר החיים ולזה ועל ספרך כולם יכתבו סתם ספרך הוא ספר החיים כנ"ל, (ע"כ בספר הנזיל) :

מה שלח לי האברך החסיד בנשיק מ' ישעי' לערמאן ששמע מאחיו אדמו"ר הגה"צ בוצ"ק כו' מו"ה שמחה בינם לערמאן שליט"א מקראשניעוויץ.

חר"ת נוראים ונפלאים מכ"ק אדמו"ר הרב הגאון"ק ציס"ע אור טמיר ונעלם איש אלקים נורא מנורה הטהורה כקש"ת ר' ישכר בער זצלה"ה מראדאשיץ, ה' מפורסם בשם כל הרבי ר' בער זי"ע.

א) **ראה** אנכי נותן לפניכם היום פירש ע"ז מרן הגאון"ק זצ"ל מראדאשיץ ראה"א אם תשמרו הרא"י שלכם אזי אנכי הוא התורה הנקרא 'אינכי ר"ת 'אמירה ינעימה 'כתיבה יחיבה נותן לפניכם ר"ל אתן על פניכם אור התורה וכבוד ד' עליך יורח, עכ"ל :

ב) **איכה** ב' כל רודפי' השיגוה בין המצרים ע"ז אמר כ"ק מרן הסבא קדישא מראדאשיץ, ע"פ משל כי אצל קיסר שדר בעירו קשה מאד לבא אצלו בכל עת שרוצה מפני המשרתים שעומדים אצל הפתח כנהוג, טרם שיתן עליהם צו שיבאו, אבל באם הקיסר נוסע בדרך ויש לאיזה איש איזה ענין נחוץ לדרוש אזי יוכל לדחוק אצלו, כך כביכול כאשר בין המצרים כלם יכולים להשיג ולהיות מרודפי י"ה, עכ"ל :

ג) **ערבה** בהושענה רבה הוא תיקון גדול לחטא הידוע ר"ל, כי ערבה ג' זרע, עכ"ל (ובס' הק' אזור אלי' עה"ת מכ"ק זקינו מרן הגאון"ק מוהר"א זצלה"ה מביא בזה ענין גדול בחלק המועדים ואכמ"ל) :

ד) **תהלים** ב' גבור בארץ יהי' זרעו דור ישרים יבורך ע"ז אמר כ"ק אבינו הגה"ק מוהר"ח זצלה"ה שכ"ק זקינו מרן זצלה"ה מראדאשיץ הקשה ע"ז וכי יש גבור בארץ יש גבור בגבורתו גבור הכובש את יצרו כו' ואמר ע"ז שעיקר אצל אדם בעת חיותו להשריש ולנטוע אצל בניו שורש טוב כדמצינו אצל א"א ע"ה למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו לשמור דרך ד' כו' זאת מרמו הכי איזה גבור גבור בארץ" שזרעו דור ישרים יבורך שיהי' דור דורות ת"ח יראים

נפלאות תורתו הקדושים הסבא קדישא נא

יראים ושלמים זה נקרא גבור בארץ, היינו אפי' לאחר מטירתו מן העולם
עכל"ק א) :

ה) בפיוט של ר"ה, באין מליץ יושר מול מגיד פשע חגיד ליעקב דבר חוק
ומשפט, הדין מבורא בש"ע כי כלו חייב הוא זכאי, וחוק לישנא דמזוני
כמו שכתוב ואכלו את לחם חוקם, ואותיות פשע ר"ה "שפע" וזה מרמו הפייטן באין
מליץ יושר מול מגיד פשע חזרה "פשע" ונתהסך ל"שפע" עכל"ק :

ו) מכל"ל לאו אתה שומע הן, מי שאומר שהוא "לאו" אזי יאמר שהוא הן שהוא
טוב, ובאם אומד שהוא הן, אזי יאמר שהוא לאו. וד"ל :

ז) אלה תולדות נח נח איש צדיק, הקשה מרן הג"ל למה כתיב ב' פעמים נח וענה
ע"ז מרן זצ"ל, כי נח עשה את עצמו כמו חינוק שצריך עוד חינוך ואע"פ
שהי' צדיק ודמח"ח :

ע"כ מה ששלח לי החסיד בנש"ק מ' ישעי' לערמאן נ"י.

כתב בס' דברי בינה מהרה"ק כו' מרן ר' יעקב מביאלא זצ"ל, על מאמר חז"ל,
עתיד הקביה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שני' להנחיל אוהבי יש,
ואמר הרה"ק הרבי ר' בער מראדאשיץ וצללה"ה זי"ע מה להם לצדיקים כל כך
עולמות, אך כל צדיק וצדיק מביא את כל אנ"ש אליו וצריך עבורם הרבה מקומות
עכדה"ק, ופ"י הרה"ק מביאלא את דבריו למשל בן מלך שהלך למרחקים ללמוד חכמות
לנימוסי העולם, ונשאר בדרכו ערום בלי מזון ומחי', והי' שם איזה חכמים שהכירו בו
שהוא באמת בן מלך ונתנו לו כל הצטרכות בכבוד גדול, וכאשר נסע לביתו שש המלך
לקראתו ועשה משתה גדולה לכל שריו, ולהראות להם איך שבנו אהובו חכם בכל
החכמות שבעולם ואמר הבן מלך איך יערב ויבושם כל התענוגים אם לא יהי' עמי
האנשים אשר רחמו עלי בעת דוחקי ועל ידם באתי לכל השלימות הזה, ומיד קרב
המלך לכל אוהביו לשמוח ג"כ אתו והושיבם באפריון אצל הבן מלך, וכן ממש הוא
אצל הצדיקים אשר באו לזה העולם לברר ולתקן את עניני העולם הזה ולהעלותם
לשורשם וכאשר נסתלקים מן העולם, ששים ושמחים לקראתם ומעלים אותם להיכלות
גבוהים וקדושים, ואזי אותן הצדיקים מבקשים מן השי"ת ואומרים אשר כל עבודתם
שעבדו השי"ת בעולם הזה, לא הי' על ידי כוחם, כי אם על ידי אנשי שלומם שזה
הלבישו וזה הי' מפרנסו, ועל ידי זה הי' להם השקט ומנוחה לעבודת השי"ת, ועל
ידי זה נותן השם יתברך רשות לעלות גם האנשים האלו למקומו והיכלו לגן עדן ובשביל
זה נותן להם ש"י עולמות, עכ"ל :

א) ובס' דג"ץ מחנה אפרים זצ"ל, כי ידעתיו למטן אשר י"א את בניו כו' ושמו
דרך ר' למטן הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו, ופירש"י ז"ל מכאן שהמניח בן
לדיק כאלו הוא חי לעולם והנה להבין הטעם לזה כי איתא בירושלמי א"ר גירל לעולם
יראה אדם כאלו בעל השמועה עומד לנגדו שנאמר אך בללם יתהלך איש נמלא מי שאומר
תורה בחייו באמת ואחרי מותו אומרים בשמו אף שהוא בעולם עליון הנשמה קדושה
מתלבשת בללמו ובתבניתו כמו שהיה בעוה"ז כמאמר רב גירל הג"ל ולכך המניח בן לדיק
שיאמר תורה משמו כאלו הוא חי תמיד שתמיד מתלבשת נשמתו בללם דמות תבניתו שהי'
חי בעוה"ז וכו' ע"י"פ.

שמעתי מהחסיד ר' שמואל אינאווער נ"י ששמע מהחסיד המופלג ר' ישעי' אינאווער ז"ל שאמר בשם הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער מראדאשיץ זצ"ל, על מחז"ל שבת קי"ח אמר ר' יוסי מימי לא עברתי על דברי חברי יודע אני בעצמי שאיני כהן אם אומרים לי חבירי עלה לדוכן אני עולה וא"ר יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי, והקשה מרן ז"ל מראדאשיץ שאם התפאר ר' יוסי שלא עבר על דברי חבירו, מאי איריא דבר זה שא"א לו חבירי עלה לדוכן דנקט יותר משאר דברים שבעולם ואף כי גם יש איסור עשה בזה כדאמרינן במס' כתובות כ"ד דזר הנושא את כפיו עובר בעשה כה תברכו אתם ולא זרים בפרט אם מברך גיכ יש עוד איסור לאו דלא תשא דכל המברך ברכה שא"צ כו' ותירך מרן ז"ל דזה הי' כוונתו והסמך ב' מימרות אהרדי, מימי לא עברתי על דברי חבירי יודע א"ב שאיני כהן אא"ל חבירי עלה לדוכן אני עולה, ואמר ר' יוסי ע"ז שלא תסברו שנשאתי את כפי שהייתי מברך ב"כ, ועשיתי איסור בשבילו ח"ו, מימי לא אמרתי דבר, שלא אמרתי כלום, רק קיימתי דבריו ועליתי, וחזרתי תיכף לאחורי, עכ"ל ודפח"ח :

מכתב א) מאדמו"ר הרב הגאון סבא קדישא מרן מראדאשיץ וצוקללה"ה זי"ע אל הרהג"ק וכי' מזהיר שמואל וצוקללה"ה אבר"ק ווארקא ואפטא אשר הי' תלמיד להמה"ק מקאוגיץ ולהרה"ק מלובלין זי"ע.

ב"ה יום א' הצוה תק"צ זיין לפ"ק ראדאשיץ.

אורך ימים ושנות חיים לכבוד ידיד עליון חמדת ישראל, וידיד אהבת נפש מאז הי' הרב הגאון החריף הוחיק איש אלקים בישישים חכמה יפה גוף זית רענן, מי כמהו מורה, מנהל עדת ישורון בדרך הישר והאמת כבוד שמו מהור"ר שמואל יזרח לעד ויופיע לנצח מנהל צדק לעדתי בק"ק אפטא יע"א לאריכות ימים ושנים בכל טוב.

הנה מאז אשר האיר ד' את עיני להסתופף בצל הצדיקים הקדושים וליהנות מזיו אורם הטהור וכאשר ראיתי את כבוד הדרתו מלאני לבי לחבר אתו בעבותות אהבה מפני מעשיו הישרים אשר האיר נגד עפעפי עיני האמנם כי חלפו ועברו זמנים טובא אשר לא זכיתי להתראות אתו, אך מבשרי אחזה שכמוני כמוהו אהבתנו תקועה מאז בלבינו כיתד אשר לא תמוט, עתה הנה הקרה ד' לפני אשר בניי הנעימים המופלגים נ"י נוסעים לקהלכם אמרתי אודיע לכבוד ידיד נפשי אמרי נועם ודברי שעשועים למען לעורר אהבה הטהורה, ונזכה לעבוד עבודת חקודש בשכליות חדשות ולחזות בנועם עליון, וזאת צריך למודעא שמפני אהבתו הנצמד בלבי הנני זוכר את כבודו בהעתים הרצויים, ואקוה לעתיד, ואבקש כבוד ידיד נפשי לזכרני גיכ בזכרון טוב עם כל ב"ב וכל בני גילי הנלוים אלי לעבוד עבודת חקודש יראת ד' הטהורה, ויהי נא אלקינו עמנו כפי אשר הי' עם אבותנו, יבושו ויכלמו חפצי רעתינו וישישו בשמחת כל מבקשי ה' ויאמרו תמיד יגדל ה'. דברי ידידו ואהבו המצפה לישועה (נמחק איזה תיבות) ולעמוד על משמרתו משמרת חקודש (נמחק איזה תיבות) ולא ייעף ולא יגע ויקוים בנו וקוי ה' יחליפו כח :

הק' ישכר בער בהריי ז"ל מראדאשיץ.

א) המכתב הזה נדפס בסוף ס' חורס שמואל אשר הי' מונח בין כתבי המחבר כקדום כ"ל.